

การสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้
การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
ธัญญรัตน์ ลุนนัต

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา
ตุลาคม 2550

การสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้
การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
ธัญญรัตน์ ลุนนัต

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา
ตุลาคม 2550
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้
การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
ธัญญรัตน์ ลุนนัต

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา
ตุลาคม 2550

ธัญญรัตน์ ภูณันต์. (2550). การสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอน
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร.
สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ในด้านการส่งเสริม
ให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม ด้านการ
สอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน และเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนที่
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท
กรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปร อายุ ประสบการณ์การสอน คุณวุฒิทางการศึกษา ระดับช่วงชั้น
ที่สอน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบการสังเกตแบบตรวจรายการ (Rating
Scale) 2 ตัวเลือก ให้ผู้ตอบเลือกตามที่เป็นจริง คือ ปรากฏ และไม่ปรากฏ ส่วนการวิเคราะห์
ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ เพื่อศึกษาลักษณะพฤติกรรมการสอนด้านต่างๆ ใช้ U – Test เพื่อทดสอบความ
แตกต่างของพฤติกรรมการสอนด้านต่างๆ

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านการ
ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม
ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ครูผู้สอนที่มีอายุ ประสบการณ์การสอน คุณวุฒิทางการศึกษา ระดับช่วงชั้นที่สอน
ต่างกัน มีพฤติกรรมสอนรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการ
เรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในด้านต่างๆ ดังนี้

3.1 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ครูผู้สอนได้แสดงความคิดเห็น
มากที่สุด คือ สอบถามความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนการเข้าสู่บทเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้

กล้าแสดงออกโดยจัดให้มีการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน และฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์งานอย่างมีความมั่นใจ

3.2 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม ครูผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นมากที่สุด คือ ส่งเสริมผู้เรียนใช้สิทธิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหน้าที่ในการทำงานภายในกลุ่ม การเรียนรู้แบบกลุ่มผู้เรียนต้องหมุนเวียนสับเปลี่ยนหน้าที่รับผิดชอบภายในกลุ่ม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของแต่ละกลุ่ม และฝึกให้ผู้เรียนรู้จักหน้าที่รับผิดชอบของตนเอง

3.3 ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม ครูผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นมากที่สุด คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างกฎระเบียบและบทลงโทษเมื่อกระทำความผิด ฝึกให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และสอนให้ผู้เรียนรู้จักประโยชน์และเห็นคุณค่าของการใช้ทรัพย์สินส่วนรวม

3.4 ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน ครูผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นมากที่สุด คือ ครูผู้สอนต้องมีการเตรียมการสอนก่อนการเข้าสอนทุกครั้ง สร้างบรรยากาศความเป็นกันเองกับผู้เรียน เปิดโอกาสและยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการสอนของตนเอง

OBSERVATION OF TEACHERS, TEACHING BEHAVIOR IN CHILD-CENTERED EDUCATION
CAREER AND TECHNOLOGY STRAND, EDUCATION PHYATHAI SCHOOL, BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
THANYARAT LUNANAT

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Business Education
at Srinakharinwirot University
October 2007

Thanyarat Lunanat. (2007). *Observation of teachers, teaching behavior in child-centered education career and technology strand, education Phyathai school, Bangkok.* Master's Project, M.Ed. (Business Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr. Suwat Watanawong

The purpose of this research was to study teaching behavior in child-centered education career and technology strand, education Phyathai School, Bangkok, in students expression creatively promotion, group knowledge searching promotion, teaching for having self-discipline and ethics promotion, classroom interaction and comparison teaching behavior in child-centered education career and technology strand, education Phyathai school variation classified to age, teaching experience, education qualification in teaching strand level.

Target group issued for this research were 12 instructors in education career and technology strand. Instrument used for data collecting was Observation Rating Scale, which there were two choices, visible and invisible. Data analysis was percentage. U-test was used for testing teaching behavior difference.

The results were as follow :

1. Teaching behavior of education career and technology strand instructors in students expression creatively promotion, group knowledge searching promotion, teaching for having self-discipline and ethics promotion and classroom interaction are in the highest level.

2. Instructors, who were aged, teaching experience, and education qualification in different strand level had teaching behavior as a whole, had no significant difference

3. The opinion in teaching behavior in child-centered education career and technology strand were.

- 3.1. In students expression creatively promotion, instructors' opinion were in the highest level in inquiring students need before study, promoting students expression in classroom presentation and training students in analysis thinking with strong self-confidence.

- 3.2 In group knowledge searching promotion, instructors' opinion were

in the highest level in promoting students' rights in giving their own opinion in group, taking turns in duty and responsibility, promoting participation in group evaluation and training students' responsibility.

3.3 In teaching students for having self-discipline and ethics, instructors' opinion were in the highest level in promoting students in building disciplinary action, training students to exchange knowledge to each other and to know the usefulness and value of public assets.

3.4 In classroom interaction, instructors' opinion were in the highest level in preparing teaching before learning, building harmonious relationship atmosphere and opening the chance for students' opinion about instructors' teaching and acceptance of the later.

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณรายได้
ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 จำนวน 10,000 บาท

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระ
การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ของ รัชฎ์รัตน์ ลุนนัต
ฉบับนี้แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
ธุรกิจศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงค์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

(อาจารย์ สักการ ชูทรัพย์)

คณะกรรมการสอบ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงค์)

ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพรณ สิริแพทย์พิสุทธิ)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ ภัคกร สกลรักษ์)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา สังข์เกษม)

คณบดีคณะสังคมศาสตร์

วันที่ เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2550

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์สำเร็จด้วยดี โดยได้รับความกรุณาช่วยเหลือแนะนำ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องอันเป็นประโยชน์ในการทำสารนิพนธ์อย่างดียิ่ง นับตั้งแต่เริ่มต้นดำเนินการจนเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์จาก รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพรรณ สิริแพทย์พิสุทธิ และอาจารย์ภัคกร สกลรักษ์ กรรมการสอบ ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์และเอาใจใส่เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำ เพื่อปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งได้แก่ นายบัณฑิต พัดเย็น นางณัฐศา พรหมเลิศ และ ดร.ศศิธร เขียวกอ และขอขอบพระคุณ นายเกรียงไกร คำแก่นแก้ว ผู้ช่วยวิจัยในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

ท้ายสุดนี้ คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณ แต่ มารดา บิดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ถ่ายทอดความรู้ต่างๆ แก่ผู้ทำวิจัย

ธัญญรัตน์ ลุนนัต

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
สมมติฐานในการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ประวัติโรงเรียนพญาไทและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	9
กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ใช้ในการสังเกตการสอน.....	11
การสังเกตการสอน.....	13
ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	21
แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	23
หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	27
เทคนิควิธีการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	30
พฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	44
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	44
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ.....	45
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
ลำดับการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	 69
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	69
กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	69
สมมติฐานการวิจัย.....	70
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	70
วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย.....	70
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
สรุปผลการศึกษาวิจัย.....	71
อภิปรายผล.....	72
ข้อเสนอแนะ.....	77
 บรรณานุกรม.....	 79
 ภาคผนวก.....	 85
ภาคผนวก ก.....	86
ภาคผนวก ข.....	89
ภาคผนวก ค.....	91
ภาคผนวก ง.....	94
 ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	 110

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงการให้คะแนนพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	49
ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท	
กรุงเทพมหานคร	
2 แสดงผลคะแนนพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน.....	53
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร	
3 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ.....	54
และเทคโนโลยี	
4 ความถี่และค่าร้อยละ ผลการสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	55
ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท	
กรุงเทพมหานคร โดยรวม จำแนกตามช่วงคะแนน	
5 ความถี่และค่าร้อยละ ผลการสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	56
ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท	
กรุงเทพมหานคร ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์	
6 ความถี่และค่าร้อยละ ผลการสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	57
ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท	
กรุงเทพมหานคร ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม	
7 ความถี่และค่าร้อยละ ผลการสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	58
ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท	
กรุงเทพมหานคร ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม	
8 ความถี่และค่าร้อยละ ผลการสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	60
ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท	
กรุงเทพมหานคร ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน	
9 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	62
ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท	
กรุงเทพมหานคร ด้านต่างๆ จำแนกตามอายุ	

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
10 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	63
ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท	
กรุงเทพมหานคร ด้านต่างๆ จำแนกตามประสิทธิภาพการสอน	
11 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	64
ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท	
กรุงเทพมหานคร ด้านต่างๆ จำแนกตามคุณวุฒิทางการศึกษา	
12 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	65
ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท	
กรุงเทพมหานคร ด้านต่างๆ จำแนกตามช่วงชั้นที่สอน	
13 ข้อมูลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	66
ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท	
กรุงเทพมหานคร	
14 กำหนดการการสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	94
ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท	
กรุงเทพมหานคร	
15 รายชื่อผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มย่อย.....	95
วันที่ 21 สิงหาคม 2550 เวลา 11.30-12.30 น.	
16 วิธีการหาค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่างๆ.....	102
17 วิธีการหาค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่างๆ.....	103
ที่คิดจากรอยคะแนน	
18 ผลรวมคะแนนของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่ไม่ปฏิบัติ..	105
ตามพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นหลัก เพื่อเป็นการเตรียมการรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในด้านสังคมเทคโนโลยีเศรษฐกิจและการเมือง ทั้งนี้ได้ให้ความสำคัญสูงสุดในกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและรู้จักแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สุวิทย์ มูลคำ, 2543 : 135) ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 4 การจัดการศึกษา มาตรา 22 ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพนั้น มาตรา 24 ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและปฏิกิริยาเพื่อป้องกันและแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น คำนิยามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญคือ การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงความต้องการ ความสนใจ ความพร้อม ความอยากเรียนอยากรู้ของเด็กเป็นสำคัญ และให้เด็กมีโอกาสกำหนดหรือมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้มากที่สุด ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในลักษณะนี้จะสอดคล้องกับการศึกษาเด็ก วิเคราะห์เด็กเป็นรายกรณี หรือการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งจะทำให้ครูทราบความต้องการ ความสามารถ ระดับของสติปัญญาของเด็กได้จะสามารถจัดกิจกรรมได้ตรงเป้าหมายผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มใจพอใจซึ่งเป็นผลดีต่อการจัดกิจกรรม ซึ่งแท้จริงแนวคิดนี้เป็นแนวคิดเดิมที่มาจากฐานปรัชญาพัฒนาการนิยมที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นคว้า และสร้างองค์แห่งความรู้ด้วยการค้นคว้าและเรียนด้วยการปฏิบัติ (Active Learning) เกิดการแก้ปัญหาและสนองความสนใจของตนเอง ผู้เรียนได้ลงมือกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งภายใต้การช่วยเหลือแนะนำจากครู (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2542 : 2) และนภาลักษณ์ รุ่งสุวรรณ (2549 : 42) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถ

พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ เพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประสบผลสำเร็จเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ดังนั้นครูและผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจความหมายแนวคิดหลักการ และการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ขณะเดียวกันการศึกษาขั้นพื้นฐานยังให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และยังจัดการส่งเสริมให้มีความรู้ทางวิชาการธุรกิจศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐานของการศึกษาธุรกิจที่สำคัญนั้นคือ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ (2548 : 25) ได้กล่าวถึงแนวความคิดทางธุรกิจศึกษาว่า ธุรกิจศึกษามีความสัมพันธ์กับการศึกษา 2 จุดประสงค์ คือ 1) ธุรกิจศึกษาในระดับการศึกษาทั่วไปที่มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานทางธุรกิจศึกษาอันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อและยังเป็นการสำรวจความถนัดอาชีพทางธุรกิจ นอกจากนี้ให้ผู้เรียนเป็นผู้บริโภคที่ชาญฉลาด 2) ธุรกิจศึกษาในระดับอาชีวศึกษา มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ทักษะวิชาชีพเพื่อนำไปประกอบอาชีพในการทำงานได้ และธุรกิจศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

จะเห็นได้ว่า การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับความรู้ในด้านธุรกิจศึกษาและสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติจริง คิดเป็นทำเป็นจากกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว เพื่อให้มีความสอดคล้องกับการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากรายงานการสังเคราะห์ผลการติดตามและประเมินการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษานับตั้งแต่ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ถึงสิ้นสุดปีงบประมาณ 2549 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2549 : 221-225) ได้กล่าวว่า การปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนยังไม่บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ถึงแม้จะมีการส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้มีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการส่งเสริมการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา แต่จากการติดตามผลการดำเนินงานพบว่า ครูส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูป โดยพบว่าสถานศึกษาและครูอาจารย์ยังไม่สามารถจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ได้มากเท่าที่ควร ซึ่งผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีสถานศึกษาที่มีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประมาณร้อยละ 39.2 และมีสถานศึกษาร้อยละ 34.2 ที่ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญ และครูไม่เข้าใจวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการสอนแบบ บูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ส่วนใหญ่ใช้วิธีมอบหมายงานให้ผู้เรียนค้นคว้าด้วยตนเองเกือบทุกวิชา ทำให้ผู้เรียนมีภาระงานมากเกินไป ส่งผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของผู้เรียน บางคนเกิดความ เบื่อหน่ายการเรียนและหนีเรียน รวมทั้งก่อให้เกิดระบบล่องานมากขึ้น

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะ เกิดขึ้นได้ก็เพราะครูผู้สอนนั้นมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างแท้จริงมีส่วนร่วมใน การปฏิบัติจริง และพฤติกรรมการสอนของครูต้องมีความสอดคล้องกันกับแนวทางในการจัดการเรียนการ สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการ ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูที่มีส่วนช่วยในการสนับสนุนการจัดการสอนการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญของโรงเรียนพญาไทในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐานทางธุรกิจ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการสอนของครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นแก่ผู้เรียนต่อไป พร้อมทั้งยังเป็นการเพิ่ม ประสิทธิภาพการสอนและเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารสถานศึกษาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาบุคลากรทาง การศึกษาในสถานศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ในด้านต่างๆ ดังนี้
 - 1.1 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์
 - 1.2 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม
 - 1.3 ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม
 - 1.4 ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 ด้าน โดยจำแนกตาม อายุ ประสบการณ์การสอน คุณวุฒิทางการศึกษา ระดับช่วงชั้นที่สอน
3. เพื่อรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการ เรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการวิจัย

ในการสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท ครั้งนี้เพื่อให้ทราบว่ามีการปฏิบัติการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับใด อันจะนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกัน ระหว่างผู้บริหารกับครูผู้สอน อีกทั้งเป็นแนวทางในการปรับปรุงแนวการสอนของครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพ และตระหนักถึงความสำคัญของพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ดี และเป็นแนวทางในการปรับปรุงพฤติกรรมการสอนให้เหมาะสมมากขึ้น และยังใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษาวิจัยเกี่ยวข้องกับด้าน พฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ประกอบด้วยด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออก อย่างสร้างสรรค์, ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม, ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและ จริยธรรม และด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากร

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2550 จำนวน 12 คน

1.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติการสอนกลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2550 จำนวนทั้งสิ้น 12 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ จำแนกเป็น

2.1.1 อายุ

2.1.1.1 ต่ำกว่า 40 ปี

2.1.1.2 40 ปีขึ้นไป

2.1.2 ประสิทธิภาพการสอน

2.1.2.1 ต่ำกว่า 6 ปี

2.1.2.2 6 ปีขึ้นไป

2.1.3 คุณวุฒิทางการศึกษา

2.1.3.1 ปริญญาตรี

2.1.3.2 ปริญญาโท

2.1.4 สอนระดับช่วงชั้น

2.1.4.1 ช่วงชั้นที่ 1

2.1.4.2 ช่วงชั้นที่ 2

2.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วยพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในห้องเรียน 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

2.2.1 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์

2.2.2 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม

2.2.3 ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม

2.2.4 ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจความหมายเฉพาะของคำที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ให้ตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้นิยามความหมายไว้ดังนี้

1. **การสังเกต** หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผ่านมาประสาทสัมผัสของผู้สังเกต และใช้การบันทึกสิ่งที่สังเกตได้จากพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนในชั้นเรียนโดยตรง และผู้วิจัยเข้าไปนั่งในห้องเรียนในขณะที่มีการปฏิบัติการเรียนการสอนของครู เพื่อบันทึกและจัดประเภทพฤติกรรมการสอนของครู

ผู้สอนลงในแบบสังเกตโดยใช้เวลาในการสังเกต 45 นาที รวม 2 ครั้งต่อหนึ่งคน

2. **พฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ** หมายถึง ระดับการปฏิบัติหรือการแสดงออกของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยวัดได้จากการรับรู้ของผู้เรียนต่อพฤติกรรมการสอนโดยการสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ

2.1 พฤติกรรมการสอนด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์

หมายถึง ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างอิสระตามสถานการณ์ต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง รู้จักการเรียนรู้ร่วมกัน ครูผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถคิดในเชิงคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ และกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

2.2 พฤติกรรมการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม หมายถึง

ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอน หรือสถานการณ์การเรียนการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อน จากกลุ่มหรือระหว่างกลุ่ม ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน พร้อมทั้งสังเกตส่วนดีและพยายามปรับปรุงส่วนด้วยของผู้เรียน รู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ให้ทุกคนสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้ เคารพสิทธิและหน้าที่ซึ่งกันและกัน ช่วยสร้างให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างผู้เรียน และรู้จักรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

2.3 พฤติกรรมการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม หมายถึง การอบรมสั่งสอน

ให้ผู้เรียน มีความประพฤติที่ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรมในด้านความซื่อสัตย์ เสียสละ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ตรงต่อเวลา ประหยัด มีระเบียบวินัยพร้อมทั้งมีสัมมาคารวะ ปฏิบัติตนอยู่ในกฎระเบียบของโรงเรียน

2.4 พฤติกรรมการสอนด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน หมายถึง การปฏิบัติตัว

ระหว่างผู้เรียนกับครูผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน มีลักษณะเป็นมิตรช่วยเหลือเกื้อกูล ห่วงใย อีกทั้งยกย่องชมเชยเมื่อผู้เรียนปฏิบัติตนดี ครูผู้สอนมีเทคนิคการพูดให้เกิดอารมณ์ขัน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือซักถามข้อสงสัย ทักทายสร้างความคุ้นเคยกับผู้เรียนก่อนปฏิบัติการสอน ให้โอกาสผู้เรียนซักถามความเข้าใจทุกครั้งเมื่อจบคาบเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของครูผู้สอน

3. สารการเรียนรู้ หมายถึง การกำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย องค์ความรู้ทักษะหรือกระบวนการการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน

- **กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี** หมายถึง การเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์

4. **ครูผู้สอน** หมายถึง ผู้ที่มีหน้าที่ปฏิบัติการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนพญาไท จังหวัดกรุงเทพมหานคร

5. **อายุ** หมายถึง อายุตามปีปฏิทิน ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนพญาไท จังหวัดกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 2 ระดับ

- ต่ำกว่า 40 ปี
- 40 ปีขึ้นไป

6. **คุณวุฒิทางการศึกษา** หมายถึง วุฒิทางการศึกษาของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโท

7. **ประสบการณ์การสอน** หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มทำการสอนของครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งออกเป็น

- ต่ำกว่า 6 ปี
- 6 ปีขึ้นไป

8. **ระดับช่วงชั้นที่สอน** หมายถึง ระดับชั้นที่ครูผู้สอนปฏิบัติการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งช่วงชั้นตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้มีระดับช่วงชั้น 2 ช่วงชั้น คือ

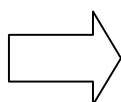
- ช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3)
- ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย เรื่องการสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นกลุ่มสาระการสอนที่เป็นพื้นฐานทางธุรกิจศึกษา

ตัวแปรอิสระ

1. อายุ
2. ประสบการณ์การสอน
3. คุณวุฒิทางการศึกษา
4. ระดับช่วงชั้นที่สอน

ตัวแปรตาม

การสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท

1. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์
2. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม
3. ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม
4. ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน

สมมุติฐานในการวิจัย

1. ครูผู้สอนที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่างกัน
2. ครูผู้สอนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่างกัน
3. ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่างกัน
4. ครูผู้สอนที่สอนในระดับช่วงชั้นต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาข้อมูลในเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังนี้

1. ประวัติโรงเรียนพญาไทและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ใช้ในการสังเกตการสอน
3. การสังเกตการสอน
 - 3.1 ความหมายของการสังเกตการสอนในชั้นเรียน
 - 3.2 ความมุ่งหมายและความจำเป็นของการสังเกตการสอน
 - 3.3 หลักการและกระบวนการสังเกตการสอน
4. ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 5.1 ปรัชญาการศึกษาที่เป็นพื้นฐานที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 5.2 แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
7. พฤติกรรมการสอนในด้านต่างๆ ดังนี้
 - 7.1 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์
 - 7.2 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม
 - 7.3 ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม
 - 7.4 ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประวัติโรงเรียนพญาไทและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ประวัติโรงเรียนพญาไท

โรงเรียนพญาไทเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ในที่ดินพระมหากษัตริย์ มีเนื้อที่

ประมาณ 10 ไร่ ได้รับการจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2484 อาคารไม้สองชั้น มีฐานะเป็นโรงเรียนเทศบาล เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พ.ศ. 2494 เข้าร่วมปรับปรุงโรงเรียนกรุงเทพ-ธนบุรี เพื่อทำการสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 พ.ศ. 2500 เปิดสอนเด็กเรียนเช้าเป็นครั้งแรก พ.ศ. 2503 ปรับเปลี่ยนจากการสอนระดับมัธยมศึกษาเป็นระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503 ในปี พ.ศ. 2510 โอนนักเรียนส่วนหนึ่งให้กับโรงเรียนราชวินิต โดยทำการสอนที่โรงเรียนพญาไทเป็นการชั่วคราวและย้ายออกไปเมื่ออาคารเรียนใหม่เสร็จซึ่งตั้งอยู่ข้างหอประชุมกองทัพบก พ.ศ. 2521 กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 เปิดสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และขยายถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีต่อมา พ.ศ. 2523 โรงเรียนพญาไทโอนจากกรมสามัญศึกษาไปสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ จัดการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และมีชั้นพิเศษเรียนร่วม 2 ประเภท คือ เด็กบกพร่องทางการได้ยินและเด็กบกพร่องทางสติปัญญา และในปี พ.ศ. 2546 โรงเรียนพญาไท เปลี่ยนไปสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตามนัยมาตรา 63 และมาตรา 64 แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศ ณ วันที่ 7 กรกฎาคม 2546 โรงเรียนพญาไทมีนักเรียนทั้งหมดจำนวน 2,024 คน มีครูผู้สอนจำนวน 117 คน เพศชาย 19 คน เพศหญิง 98 คน จบการศึกษาระดับปริญญาโท 32 คน ระดับปริญญาตรี 85 คน

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

โรงเรียนพญาไทเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพและมุ่งสู่ความเป็นมาตรฐานสากล แต่สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในบริบททางสังคม และการจัดการเรียนการสอนจะเห็นได้ว่าโรงเรียนพญาไทได้มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ทั้งนี้โรงเรียนมีการอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาคุณภาพของครูผู้สอน และโรงเรียนยังเข้าร่วมโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ (วพร.) ซึ่งโครงการดังกล่าวนี้ได้ร่วมกับ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และโรงเรียนพญาไทได้จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

1. ปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันตามพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เต็มตามศักยภาพ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

2. พัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพและมุ่งสู่ความเป็นสากล โดยจัดกระบวนการเรียนรู้และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทักษะ ทางความคิด สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในเกณฑ์ดี

3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นคุณลักษณะของนักเรียนด้านความซื่อสัตย์ เสียสละ ขยัน ประหยัด อุตุน ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบ มีวินัยและมีสัมมาคารวะ ภาควุมิใจในความ เป็นไทย สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4. พัฒนาระบบบริหารและการจัดการศึกษามาตรฐานการศึกษา โดยการนำสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีและสารสนเทศ เพื่อการบริหารการศึกษาให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้น

5. จัดระบบการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมผู้เรียนในระดับก่อนประถมศึกษาและ ประถมศึกษาทั้งเด็กพิเศษและเด็กปกติ ให้ได้รับความเสมอภาคทางการศึกษาและความสุข สามารถ ช่วยเหลือตนเองโดยไม่เป็นภาระต่อสังคม

6. จัดการศึกษาตามแนวโรงเรียนวิถีพุทธ

เป้าประสงค์ในการดำเนินการเรียนการสอนของโรงเรียนพญาไทนี้ เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้รับ การพัฒนาการในด้านต่างๆ ให้เป็นคนเก่ง มีความสามารถทางวิชาการ มีการเรียนรู้ที่ยั่งยืน มีทักษะชีวิต และทักษะในการตัดสินใจ เป็นคนดี มีสุขภาพแข็งแรง สามารถดำรงตนได้อย่างมีความสุข

กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ใช้ในการสังเกตการสอน

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่างๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง ทางสังคมและเศรษฐกิจของทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุง หลักสูตรการศึกษาของชาติ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศเพื่อสร้าง คนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวที โลก การจัดการศึกษามุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญ ที่สุด ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ ให้ความสำคัญต่อความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม รวมทั้ง ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสังคมไทย ความรู้และทักษะทางด้านเทคโนโลยี ความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์การจัดการ บำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 3-5) พร้อมกันนั้น กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 19-33) ยังได้จัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมทั้งกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อเรียนจบ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดเฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ สำหรับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้

จะเห็นได้ว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นกลุ่มสาระที่สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ โดยให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2544 ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ประกอบด้วย 5 สาระการเรียนรู้

สาระที่ 1 : การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน ง 1.1 : เข้าใจ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะ มีคุณธรรม มีจิตสำนึกในการใช้พลังงานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในการทำงานเพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับงานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ และงานธุรกิจ

มาตรฐาน ง 1.2 : มีทักษะ กระบวนการทำงานและการจัดการ การทำงานเป็นกลุ่ม การแสวงหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาในการทำงาน รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่องาน

สาระที่ 2 : การอาชีพ

มาตรฐาน ง 2.1 : เข้าใจ มีทักษะ มีประสบการณ์ในงานอาชีพสุจริต มีคุณธรรม มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ และเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพสุจริต

สาระที่ 3 : การออกแบบและเทคโนโลยี

มาตรฐาน ง 3.1 : เข้าใจธรรมชาติและกระบวนการของเทคโนโลยีใช้ความรู้ ภูมิปัญญา จินตนาการและความคิดอย่างมีระบบในการออกแบบ สร้างสิ่งของเครื่องใช้ วิธีการเชิงกลยุทธ์ ตามกระบวนการเทคโนโลยี สามารถตัดสินใจ เลือกใช้เทคโนโลยีทางสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม โลกของงานและอาชีพ

สาระที่ 4 : เทคโนโลยีสารสนเทศ

มาตรฐาน ง 4.1 : เข้าใจ เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการ

สืบค้นข้อมูล การเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงานและอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และมีความรับผิดชอบ

สาระที่ 5 : เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ

มาตรฐาน ง 5.1 : ใช้เทคโนโลยีในการทำงาน การผลิต การออกแบบ การแก้ปัญหา การสร้างงาน การสร้างอาชีพสุจริตอย่างมีความเข้าใจ มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และมีความคิดสร้างสรรค์

จะเห็นได้ว่าสาระการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น มีองค์ประกอบหลายด้าน และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูผู้สอนนั้นมีบทบาทในการสร้างสรรค์ ส่งเสริม ความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้เรียนมากขึ้น และยังสามารถแสดงถึงบทบาททางธุรกิจศึกษาที่มีต่อระบบการศึกษา ซึ่งสาระการเรียนรู้ดังกล่าวเป็นพื้นฐานทางธุรกิจศึกษา และเป็นองค์ประกอบสำคัญของการศึกษา โดยเน้นถึงเศรษฐศาสตร์ส่วนบุคคล กล่าวคือ ให้มีทักษะ ความสามารถ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดธุรกิจส่วนบุคคล และให้มีความรู้เกี่ยวกับงานอาชีพ (สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ. 2548 :26)

การสังเกตการสอน

1. ความหมายของการสังเกตการสอนในชั้นเรียน

การสังเกตการสอน เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่สามารถช่วยในการปรับปรุงประสิทธิภาพของการสอนและทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการสังเกตการสอนดังนี้

นิลเซน (Nilsen. 2000 : 1-2) กล่าวถึงคำว่า “สังเกต” หมายถึงการแสดงให้เห็นถึงการมอง การเห็นที่ไม่มีส่วนร่วม แต่เป็นการมองจากภายนอก การสังเกตส่วนใหญ่เป็นการกระทำในขั้นแรกของการได้มาซึ่งข้อมูล เป็นขั้นแรกที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กันกับการประเมินและเลือกการแสดงผล การสังเกตผ่านประสาทสัมผัสนั้นไม่ได้เพียงสังเกตเห็นเท่านั้นแต่หมายรวมถึงการตีความและตัดสินใจว่าจะทำอะไรหรือไม่ทำอะไร การสังเกตการไม่มีความหมายในขณะนั้นแต่อาจเกิดมีความสำคัญในเวลาต่อมา คำว่า “สังเกต” มักเข้าใจกันว่าเป็นการใช้สายตาเพื่อให้ได้ซึ่งข้อมูลเบื้องต้น จริงๆ แล้วการสังเกตนั้นประสาทสัมผัสทุกส่วนจะเป็นตัวรับข้อมูล ซึ่งขึ้นอยู่กับความตั้งใจของผู้สังเกต ได้แก่ การดู การฟัง การสัมผัส การดมกลิ่น สัมผัสที่หูก เป็นต้น

บอริช (Borich. 1994 : 10) กล่าวว่า การสังเกต คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2528 : 156) ได้สรุปความหมายของการสังเกตการสอนไว้ว่า การสังเกตการสอน หมายถึง เป้าหมายสำคัญของการนิเทศการศึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

สังัด อุทรานันท์ (2530 : 6) ได้อธิบายว่า การสังเกตการสอน หมายถึง การช่วยกันปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้บรรลุจุดหมาย โดยอาศัยความร่วมมือกันระหว่างผู้สังเกตกับผู้ถูกสังเกต

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล (2530 : 10) ได้ให้ความหมายของการสังเกตการสอนในชั้นเรียนว่า การสังเกตการสอนหมายถึงกิจกรรมหนึ่งของการนิเทศการสอน ซึ่งมุ่งให้ครูสามารถพัฒนาหรือปรับปรุงพฤติกรรมการสอนในห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งกระทำเป็นกระบวนการมีขั้นตอนต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 32) ได้กำหนดความหมายของการสังเกตการสอนในชั้นเรียนได้ว่าเป็นวิธีนิเทศวิธีหนึ่งที่มีประโยชน์ต่อครู เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาหรือปรับปรุงพฤติกรรมการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยการให้ข้อมูลย้อนกลับจากการสังเกตของผู้นิเทศ

สะอาด ศศิธรรมาศ (2532 : 161) ให้ความหมายของเทคนิคการสังเกตการสอนว่า การสังเกตการสอนหมายถึง การศึกษาพฤติกรรมของการสอนของครูในชั้นเรียนโดยตรงเพื่อช่วยปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของตนเอง ให้เกิดความงอกงามในวิชาชีพ มีทัศนคติต่อวิชาชีพ มีความมั่นใจ และประสบความสำเร็จในวิชาชีพในที่สุด

ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์ และคณะ (2533 : 21) กล่าวว่า การสังเกตการสอนเป็นวิธีการนิเทศภายในโรงเรียนที่มีประโยชน์ต่อครูมาก เพราะช่วยปรับปรุงการสอนโดยตรง

ภาณุวัฒน์ จุลโสธ (2534 : 48) ได้สรุปการสังเกตการสอนในชั้นเรียนว่า เป็นวิธีการนิเทศภายในโรงเรียนที่มีประโยชน์ต่อครู เพราะช่วยปรับปรุงการสอนโดยตรง ผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมการนิเทศด้วยการสังเกตการสอนให้มากขึ้น การสังเกตการสอนจะเกิดประโยชน์สูงสุดก็ต่อเมื่อได้ดำเนินการถูกหลักและขั้นตอนที่กำหนด

สรุปได้ว่า การสังเกตการสอนเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผ่านมาประสาสัมผัสของผู้สังเกต และใช้การบันทึกสิ่งที่สังเกตได้จากพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนในชั้นเรียนโดยตรง เพื่อให้ครูผู้สอน

สามารถนำไปปรับปรุงพฤติกรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และการสังเกตจะได้ประโยชน์สูงสุดเมื่อมีการดำเนินการที่ถูกหลักและขั้นตอนที่กำหนด ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังสามารถใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเรียนการสอน และยังประโยชน์แก่ผู้เรียนอีกด้วย

2. ความมุ่งหมายและความจำเป็นของการสังเกตการสอน

แฟลนเดอร์ (สมสรร วงษ์อยู่น้อย. 2518 : 2 ; อ้างอิงจาก Flanders. 1970 : 2) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายการสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนไว้ดังนี้

- 1) เพื่อช่วยให้ครูได้ปรับปรุงและควบคุมพฤติกรรมการสอนของตนเอง
- 2) เพื่อค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน (Classroom

Interaction) กับพฤติกรรมการสอน (Teaching Act)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 31) ได้อธิบายจุดมุ่งหมายของการสังเกตการสอนไว้ว่า

- 1) ให้ข้อมูลกลับที่เด่นชัดทันทีทันใด เกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนการสอนภายในห้องเรียน

- 2) วินิจฉัยและแก้ไขกระบวนการสอนร่วมกัน
- 3) ช่วยเหลือครูให้พัฒนาทักษะการใช้ยุทธวิธีการสอน
- 4) ช่วยพัฒนาเจตคติที่ดีงามต่อวิชาชีพการสอนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
- 5) ช่วยให้ผู้รับการนิเทศพัฒนาตนเองอย่างจริงจัง

แอคสัน และ แกลล์ (นิพนธ์ ไทยพานิช. 2531 : 26-27 ; อ้างอิงจาก Acheson and Gall. 1980 : 12-14) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศแบบคลินิคไว้ดังนี้

- 1) เป็นการให้ข้อมูลป้อนกลับที่มีความเด่นชัด จำเพาะเจาะจง (objective feedback) อย่างกระชับทันทีเกี่ยวกับพฤติกรรมในการสอนต่อตัวครู
- 2) เป็นการวินิจฉัยและแก้ไขของกระบวนการสอน
- 3) เป็นวิธีการที่ให้ความช่วยเหลือครู ได้พัฒนาทักษะในการใช้ยุทธศาสตร์การสอน
- 4) ช่วยให้ผู้ครูได้พัฒนาทัศนคติในทางที่ดีงามและเต็มใจอย่างยิ่งที่จะค้นคว้าศึกษาอย่างต่อเนื่องเสมอไป ในเรื่องของการพัฒนาวิชาชีพในการสอน

- 5) เป็นการช่วยพัฒนาตัวเองอย่างจริงจัง

ประเทือง ภิรมย์รักษ์ (2532 : 18) ได้ให้ทัศนะว่า การสังเกตการสอนมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญต่อการพัฒนาการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนแต่ก็เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นสำหรับผู้ที่มีความ

ต้องการจะรู้สถานการณ์ในการเรียนการสอนของครู การสังเกตการสอนเป็นพาหนะที่นำไปสู่การฝึกอบรม เพื่อพัฒนาศักยภาพของครู การพัฒนาหลักสูตรและการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 31) ได้สรุปความจำเป็นในการสังเกตการสอนในชั้นเรียนไว้ดังนี้

1) การสังเกตการสอนในชั้นเรียนเป็นกลวิธีที่มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาพฤติกรรมการสอนด้วยตัวของครูเอง

2) การบันทึกการสังเกตการสอนที่ครอบคลุมพฤติกรรมของครูและนักเรียน และบรรยากาศในห้องเรียนขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นสิ่งจำเป็นและมีผลต่อการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอน

3) การเสนอข้อมูลย้อนกลับที่เป็นจริง และครอบคลุมพฤติกรรมการสอนของครู พฤติกรรมของนักเรียน และบรรยากาศในห้องเรียน จะช่วยให้ครูสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของตนเองได้ถูกต้อง

สจัต อุทรานันท์ (2530 : 17) ได้แยกความจำเป็นของการสังเกตการสอนในชั้นเรียนเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 1) ช่วยให้ครูปรับปรุงการสอนโดยตรง
- 2) ช่วยในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร
- 3) เป็นการนิเทศที่มุ่งด้านปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก
- 4) ส่งเสริมให้ครูสามารถนิเทศตนเองได้

จากการศึกษาดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ความมุ่งหมายและความจำเป็นของการสังเกตการสอน เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยให้ครูสามารถพัฒนาหรือปรับปรุงพฤติกรรมการสอนภายในห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีขั้นตอนต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ และการสังเกตการสอนในชั้นเรียนยังมีความจำเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน เพราะช่วยในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน แนะนำ ปรับปรุง การเรียนการสอน สามารถนำข้อมูลย้อนกลับในการสังเกตการสอนช่วยให้ครูยอมรับการสอนของตนเอง ผลสุดท้ายของการสังเกตการสอนครูสามารถพึงตนเองได้

3. หลักการและกระบวนการสังเกตการสอน

การสังเกตการสอนที่ดีมีคุณภาพ จำเป็นต้องกระทำไปตามหลักการและเทคนิคชุดใดชุดหนึ่ง เพื่อความถูกต้องและคุณภาพของการปฏิบัติงาน

ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์ (2533 : 44-45) ได้เสนอหลักการสังเกตการสอนในชั้นเรียนไว้

ดังนี้

1) หลักความเป็นเพื่อนร่วมงาน (colleague ship principle) ตามหลักการนี้ ผู้นิเทศภายในต้องยอมรับว่าครูผู้รับการนิเทศเป็นเพื่อนร่วมงานคนหนึ่งที่มีประสบการณ์การสอนที่ดี แม้ผู้นิเทศจะมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ หรือหัวหน้าวิชาก็ต้องถอยตำแหน่งนั้นวางไว้ที่หนึ่งก่อนลงมือปฏิบัติกรณิเทศภายในกับครูผู้รับการนิเทศ ความรู้สึกที่เป็นเพื่อนมิใช่เป็นผู้บังคับบัญชา จะช่วยให้ครูผู้รับการนิเทศรู้สึกอิสระในการทำงานร่วมกัน

2) หลักการเรียนรู้ร่วม (learning principle) ผู้นิเทศภายในต้องยอมรับการสอนบทเรียนใหม่ กับนักเรียนใหม่ในปีการศึกษาใหม่ อาจต้องการวิธีการแปลกใหม่จากวิธีสอนที่เคยปฏิบัติมาก่อนการเรียนรู้วิธีสอนแปลกใหม่ เพื่อปรับให้เหมาะกับบทเรียนและวัตถุประสงค์ และวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งขึ้นใหม่ ยังจำเป็นต้องกระทำร่วมกับครูผู้รับการนิเทศ ครูผู้สอนเป็นผู้เรียนรู้ และออกแบบการสอนมาล่วงหน้า เมื่อได้นั่งสนทนากับผู้นิเทศภายใน เขามีสิทธิ์หวังจะหยั่งรู้ว่าวิธีสอนที่เขาออกแบบมาจำลองนั้นเหมาะสมแล้วหรือยัง ต้องปรับเปลี่ยนส่วนใดให้เหมาะสมกว่าและเหมาะสมที่สุดบ้าง การดูวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและการเปิดดูพจนานุกรมวิธีสอนมาพิจารณาศึกษาหลักการร่วมกัน และปรับเปลี่ยนร่วมกัน จนเป็นที่พอใจร่วมกันนั้น นอกจากจะสร้างความรู้สึกว่าเป็นวิธีสอนของเรา โดยเราและเพื่อเราแล้ว ยังเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน ที่จะส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ด้านการออกแบบการสอนให้กับครูและผู้นิเทศภายในอีกด้วย

3) หลักการริเริ่มสร้างสรรค์ (initiation principle) ตามหลักการนี้ทั้งผู้นิเทศภายในและครูผู้รับการนิเทศต่างยอมรับว่าวิธีการสอนที่ดีมิได้มีวิธีเดียวที่สอนแล้วได้ผลเหมือนกันทุกครั้งที่สอน ทุกกลุ่มผู้เรียนและทุกสถานการณ์ ยังมีวิธีสอนที่ดีกว่าและดีที่สุดและอาจมีวิธีสอนที่ดีกว่าที่สุดอีกด้วย การออกแบบวิธีสอนและแบบกิจกรรมแปลกใหม่ แล้วนำเข้าสู่ทดลองปฏิบัติการสอนและสังเกตการสอน เพื่อทราบผลการสอนที่ออกมาว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้นิเทศภายในและครูตั้งไว้ร่วมกันหรือไม่ เป็นสิ่งพึงร่วมกันกระทำและเป็นการริเริ่มสร้างสรรค์ที่ทำทนายผู้มีอาชีพสอนอย่างยิ่ง

4) หลักการสร้างความรู้ที่ดี (nice feeling principle) ตามหลักการนี้ผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศจำเป็นต้องยอมรับว่าคนมิได้มาทำงานแต่ร่างกายเท่านั้น ทุกคนนำจิตใจมาด้วย ความรู้สึกที่เล่าเรียนมาสูงจะได้ใช้สูงกว่า ในขณะที่ผู้ใช้ความรู้จิตใจสบายหรือมีความรู้สึกเป็นสุข อิสระเสรีและมีศักดิ์ศรีผู้นิเทศภายในห้องปฏิบัติกับครูผู้รับการนิเทศทำนองคนปฏิบัติกับคน

5) หลักการปรับปรุง (improvement principle) ตามหลักการนี้ ผู้นิเทศภายในและครูผู้รับการนิเทศ พึงตระหนักว่าวิธีสอนและการจัดกิจกรรมการสอนที่เหมาะสมนั้นจำเป็นต้องปรับปรุง

เปลี่ยนแปลงให้เกิดความเหมาะสมกับสถานการณ์ บทเรียนแต่ละบท การสอนและการสังเกตการสอนในชั้นเรียน ตลอดจนการประเมินพฤติกรรมการสอนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนว่าเด่นหรือด้อยนั้น พึงกระทำระหว่างผู้นิเทศภายในกับครูผู้รับการนิเทศเป็นระยะ

6) หลักการตั้งเป้าหมายร่วมกัน (common goal principle) ตามหลักนี้ผู้นิเทศภายในและครูพึงมองหาวัตถุประสงค์ของการสอนหลากหลายเพื่อนำเสนอและอภิปรายร่วมกัน สำหรับหาข้อยุติร่วมกัน และนำเข้าสู่ภาคปฏิบัติในการเตรียมการสอนและการสังเกตการสอน การตั้งเป้าหมายร่วมกันนี้จะช่วยให้ผู้นิเทศภายในและครูผู้รับการนิเทศรู้สึกร่วมกันว่าเป็นเป้าหมายของเราที่เราจะต้องรับผิดชอบมองหากิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2549 : 66-67) ได้กล่าวว่า การสังเกตเป็นวิธีการค้นหาข้อมูลโดยผู้สังเกตหรือผู้ทำการวิจัย อาศัยการเฝ้ามองดูพฤติกรรมของสิ่งที่เราต้องการศึกษาวิจัยว่ามีคุณลักษณะอย่างไร? วิธีการสังเกตนั้นอาจจะแยกออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

1) การสังเกตแบบไม่เป็นทางการ (Informal or Indirect Observation) คือ ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตโดยมิให้ผู้ถูกสังเกตได้รู้ตัวว่าเขากำลังถูกสังเกตอยู่ เพื่อจะได้ทราบว่าเขาจะมีพฤติกรรมอย่างไรบ้าง นอกจากนั้นอาจจะใช้เป็นแนวทางการสร้างแบบการสังเกตเพื่อนำมาประกอบการสังเกตแบบที่ 2

2) การสังเกตแบบเป็นทางการ (Formal or Direct Observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ใช้อุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ ประกอบในการสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องแน่นอนชัดเจนยิ่งขึ้นกว่าการสังเกตในวิธีที่ 1 เช่น อาจจะใช้แบบการสังเกตที่ได้ทำขึ้นของการกระทำพฤติกรรมแล้วบันทึกเอาไว้

นิพนธ์ ไทยพานิช (2532 : 50-60) ได้อธิบายเทคนิคการสังเกตการสอนในชั้นเรียนโดยการนิเทศแบบคลินิกไว้ดังนี้

1) เทคนิคการฟัง ผู้สังเกตต้องฟังเป็นและฟังมากกว่าพูด ทั้งเพราะต้องมีทักษะในการรับฟังความคิดเห็นทั้งต้องรับฟังปัญหา และรับฟังการพูด ระบายความรู้สึกของผู้รับการสังเกตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้กระบวนการบรรลุเป้าหมายประสงค์ด้วยดี สำหรับเทคนิคที่ใช้ในการฟังเพื่อการสังเกตนั้นประกอบด้วยประเด็นสำคัญๆ ดังนี้

- การใส่ใจ ควรแสดงให้เห็นอาการใส่ใจด้วยพฤติกรรมต่างๆ
- การสะท้อนถึงข้อความ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง
- การตีความให้กระจ่าง
- การตรวจสอบการรับรู้ หลังจากผู้รับการสังเกตให้ข้อมูล เหตุผล หรือความเห็น

จบลงแต่ละเรื่อง แต่ละประเด็น เพื่อตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน

2) เทคนิคการให้ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) การให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ครูผู้รับการนิเทศ เป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติการนิเทศ เพราะครูจะได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงให้ดีขึ้นต่อไป

หลักสำคัญของการให้ข้อมูลป้อนกลับ ดังนี้

(1) ยึดข้อตกลง หมายถึง ข้อตกลงร่วมกันก่อนสังเกตการสอน ไม่ว่าจะเป็นจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน ความสำเร็จของการสอนที่คาดหวังล่วงหน้าพฤติกรรม การจัดการเรียนการสอนที่สังเกต ตลอดจนเครื่องมือสังเกตและข้อตกลงในการปฏิบัติตนของผู้นิเทศในขณะสังเกตการเรียนการสอน

(2) ลงสรุปร่วมตามข้อมูลนิเทศ และครูต้องร่วมกันวิเคราะห์ จัดระเบียบข้อมูล แปลความหมายของข้อมูล ตรวจสอบอภิปรายและลงความเห็น ว่าพฤติกรรมการเรียนการสอนใดดีเด่น พฤติกรรมใดควรปรับปรุงแก้ไข

(3) เพิ่มพูนทางเลือกใหม่ ต้องสนับสนุนให้ครูรักษาพฤติกรรมดีเด่นต่อไป พฤติกรรมใดควรแก้ไขปรับปรุงก็ช่วยกันหาทางเลือกใหม่ที่ดีกว่า

(4) โยงใยสู่การวางแผนการสอนต่อเนื่อง การให้ข้อมูลป้อนกลับหลักการสังเกตการสอนแต่ละครั้งต้องเป็นประโยชน์และผสมกลมกลืนกับการวางแผนการสอนครั้งต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 32) ได้นำเสนอกระบวนการสังเกตการสอนในชั้นเรียน รวม 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้สังเกต เป็นขั้นตอนที่ผู้สังเกตการสอน ต้องกระทำ เป็นการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน ทำให้เกิดความสนิทสนมคุ้นเคย ต่างฝ่ายจะได้เข้าใจ เจตนาในการทำงานร่วมกัน ตลอดจนจุดมุ่งหมายวิธีการดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆ เมื่อทั้งสองฝ่ายมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จะช่วยให้การสังเกตการสอนบังเกิดผลสำเร็จ

ขั้นตอนที่ 2 การปรึกษาหารือและการเตรียมการสอน เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนวางแผนการจัดเตรียมการสอน อาจจะเป็นไปในลักษณะที่ครูผู้สอนเป็นผู้เขียนแผนการสอนซึ่งมีรายละเอียดอย่างไร สอนอะไร วัดผลอย่างไร แล้วเสนอให้ผู้สังเกตร่วมพิจารณาปรับปรุง หรือทั้งสองฝ่ายช่วยกันเตรียมแผนการสอนก็ได้

ขั้นตอนที่ 3 การสังเกตการสอน ผู้สังเกตควรเข้าไปสังเกตการสอนโดยนั่งเงียบๆ รวมกับนักเรียน ขณะสังเกตการสอนผู้สังเกตต้องบันทึกพฤติกรรมการเรียนการสอนและบรรยากาศในห้องเรียน ตามข้อตกลงในขั้นตอนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ อาจเป็นแบบฟอร์มที่ผู้สังเกตกับครูได้ช่วยกันจัดทำขึ้น

ซึ่งครอบคลุมพฤติกรรมตามข้อตกลงหรือถ้าจะให้เพียบพันก็เสี่ยงก็จะเป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น

การบันทึกการสังเกตการสอน เป็นการบันทึกพฤติกรรมของครู พฤติกรรมนักเรียนและบรรยากาศในห้องเรียน

พฤติกรรมครู ได้แก่ พฤติกรรมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น การเคลื่อนไหว การใช้สายตา เสียงดัง-ค่อย สีหน้า ภาษาที่พูด หรือการพูดซ้ำๆ การเน้นคำ เป็นต้น

พฤติกรรมนักเรียน คือ อาการที่แสดงออกอันเนื่องมาจากพฤติกรรมของครู เช่น ตอบพร้อมๆ กัน ยกมือ นั่งเฉย หัวเราะ เล่นกันหลังห้อง อ่านหนังสือการ์ตูน

บรรยากาศในห้องเรียน เป็นผลอันเกิดจากพฤติกรรมทำให้บรรยากาศเปลี่ยนไป เช่น สนุกสนาน เป็นกันเอง เคร่งเครียด

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนร่วมกัน การวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนร่วมกัน ในขั้นตอนนี้ผู้สังเกตจะเสนอข้อมูล คือ พฤติกรรมการเรียนการสอนและบรรยากาศในห้องเรียนที่ผู้สังเกตบันทึกไว้ เช่น ในช่วงเวลาใดครูทำอะไร แล้วนักเรียนแสดงพฤติกรรมอย่างไร บรรยากาศในห้องเรียนเป็นอย่างไร จากข้อมูลดังกล่าวครูกับผู้สังเกตก็จะร่วมกันวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนใดเด่นหรือด้อยอย่างไร พฤติกรรมการสอนใดเป็นปัญหาก็จะร่วมกันในการหาทางปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้น การวิเคราะห์อาจจะเริ่มต้นโดยให้ครูผู้สอนวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนก่อน ซึ่งวิเคราะห์ตามแบบการบันทึกที่ตกลงไว้ วิธีการนี้เป็นการประเมินพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนเอง ซึ่งมีความสำคัญมากหลักจากนั้นผู้สังเกตจึงให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ครู โดยใช้เทคนิคในการให้ข้อมูลป้อนกลับประกอบด้วย การยกย่อง การชมเชย และยอมรับพฤติกรรมที่ครูผู้สอนประสบผลสำเร็จ หลักจากนั้นจึงพูดถึงพฤติกรรมการสอนที่ไม่พึงปรารถนาต้องปรับปรุงและจบลงด้วยสรุปพฤติกรรมที่ต้องแก้ไขปรับปรุง และเสนอแนะวิธีแก้ไข ผลจากการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนในขั้นนี้จะนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอนครั้งต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงการสอน จากการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนร่วมกันจะช่วยให้ครูผู้สอนเกิดการยอมรับตนเอง รู้จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาพฤติกรรมการสอนในขั้นตอนที่ 5 นี้ ครูผู้สอนจะนำผลการวิเคราะห์พฤติกรรมทั้งทางด้านที่ดีและไม่ดีมาเป็นข้อมูลในการเตรียมแผนการสอนโดยคงพฤติกรรมที่ดีไว้ และปรับปรุงพฤติกรรมที่ไม่ดีซึ่งครูผู้สอนและผู้สังเกตจะร่วมกันปรึกษาหารือเกี่ยวกับการวางแผนการสอนต่อไป

แฟลนเดอร์ (สมสรร วงษ์อยู่น้อย, 2518 : 4 ; อ้างอิงจาก Flanders. 1970 : 13-31) ได้สร้างเครื่องมือสำหรับบันทึกพฤติกรรมทั้งของครูและของนักเรียน เรียกว่า Flanders' Interaction Analysis Categories ดังนี้

พฤติกรรมของครู

1) พฤติกรรมทางตรง (Direct)

- ครูบรรยาย
- ครูสั่งการ
- ครูวิจารณ์

2) พฤติกรรมทางอ้อม (Indirect)

- ครูยอมรับความรู้สึกรักของนักเรียน
- ครูแสดงการชม และการยกย่อง
- ครูแสดงการยอมรับคำพูดของนักเรียน
- ครูเป็นผู้ถามตามแนวคิดของครู

พฤติกรรมของนักเรียน

- นักเรียนตอบรับ
- นักเรียนเป็นผู้เริ่มต้นพูด
- การเฝ้ายามและสืบสน

สรุปได้ว่า การสังเกตการสอนที่ดีมีคุณภาพจำเป็นต้องกระทำไปตามหลักการเพื่อความถูกต้องและมีคุณภาพของการปฏิบัติงาน และในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการสังเกตแบบเป็นทางการ (Formal or Direct Observation) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องแน่นอนชัดเจนยิ่งขึ้น

ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 20) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การกำหนดจุดหมายสาระกิจกรรมแหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียน และการวัดผลประเมินผล ที่มุ่งพัฒนาคนและชีวิต ให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2541 : 59) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การเรียนการสอนที่จัดให้สอดคล้องตามความสนใจ ตามความถนัดและตามประสบการณ์ของผู้เรียน ผู้เรียนต้องเรียนรู้อย่างมีความสุข

ทิตนา แหมมณี (2542 : 4-6) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ซึ่งได้จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการ

เรียนรู้ของผู้เรียนที่มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น มีจิตใจจดจ่อผูกพันและมีปริมาณการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่มากขึ้น โดยต้องสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541 ก : 20-22) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า คือ กระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้คิด ค้นคว้า และสร้างข้อความรู้ด้วยตนเองได้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน มีส่วนร่วมกันสร้างความรู้อย่างมีกระบวนการ ได้ผลงานที่ดีและสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้

กิ่งฟ้า สินธุวงษ์ (ม.ป.ป. : 85) ได้ให้ความหมายว่า การจัดกิจกรรมที่ให้โอกาสผู้เรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมมากที่สุดด้วยความมุ่งหวังที่จะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิดสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองโดยมีปฏิสัมพันธ์

ราตรี จงพิพัฒน์สุข (2543 : 10) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ กิจกรรมที่เสนอแนะให้ผู้เรียนแสวงหา หรือฝึกฝน เพื่อสะสมประสบการณ์ ทักษะ และคุณธรรม เก็บไว้เป็นความรู้ ความสามารถ ความสำนึก เติบโตตามศักยภาพของตนเอง สำหรับนำออกมาใช้แก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์ประโยชน์ในชีวิตจริง สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ชาติรี เกิดธรรม (2542 : 7) กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการสอนที่จัดเนื้อหากิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน เป็นการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำด้วยตนเองตั้งแต่ค้นคว้าหาความรู้ และลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการหาความรู้ (Learn How to Learn) ซึ่งมีคุณค่ามากกว่าการเรียนรู้ด้วยความรู้

นิตยา อุ้นท้าว (2545 : 18) กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การกำหนดจุดหมาย สารกิจกรรม แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียน และการวัดประเมินผลที่มุ่งพัฒนา “คน” หรือ “ผู้เรียน” ให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มตามความสามารถ สอดคล้องกับ ความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดประสบการณ์เรียนรู้ โดยมีกระบวนการที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ และการสรุปข้อความรู้ด้วยตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เด็กมีส่วนร่วม สามารถแสดงความคิดเห็นแสดงออกได้อย่างเหมาะสม

แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. ปรัชญาการศึกษาที่เป็นพื้นฐานที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ในการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดควรได้คำนึงถึงปรัชญาการศึกษาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้มีประสิทธิผลต่อผู้เรียนมากที่สุด ซึ่ง วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541 : 3-6) ได้รวบรวมปรัชญาการศึกษาที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนี้

1.1 ปรัชญาพิพัฒน์นิยม (Progressivism)

การศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม อาชีพ และสติปัญญา โดยจัดให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจ ความถนัดและคุณลักษณะของเขา สิ่งที่ยึดควรเป็นประโยชน์สัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตประจำวันและสังคมผู้เรียนให้มากที่สุด รวมทั้งส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยทั้งในและนอกห้องเรียน บทบาทครู คือ เตรียมแนะนำและให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เข้าใจและเห็นจริงด้วยตนเอง ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีเมื่อได้ประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และการทำงานร่วมกัน

1.2 ปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism)

การศึกษาจะต้องเป็นไปเพื่อปรับปรุงพัฒนาและสร้างสรรค์สังคมใหม่ที่ดียิ่งและเหมาะสมกว่าขึ้นมา ครูต้องเป็นนักบุกเบิก เป็นนักแก้ปัญหา สนใจและใฝ่รู้ในเรื่องของสังคมและปัญหา สังคมอย่างกว้างขวางและเอาจริงเอาจัง มีทักษะในการรวบรวมและสรุปวิเคราะห์ปัญหา มีความเป็นประชาธิปไตยเน้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมกันคิดพิจารณา เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกันได้รับการฝึกฝนให้รู้จักเทคนิคและวิธีการต่างๆ ที่จะทำความเข้าใจและแก้ปัญหาของสังคมในแนวทางประชาธิปไตย

1.3 ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism)

การศึกษามุ่งมั่นพัฒนาให้คนมีอิสรภาพและมีความรับผิดชอบ ซึ่งสิ่งนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีสิทธิและเสรีภาพที่จะเป็นผู้เลือกเอง ครูเป็นเพียงผู้กระตุ้นส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะมีโอกาสรู้จักตนเอง รู้เป้าหมายที่ตนเองต้องการ และมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน

1.4 ปรัชญาการศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์ (Buddhistic Philosophy of Education)

การเรียนการสอนมุ่งให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำเอง เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยจัดให้ผู้เรียนรู้ เพื่อให้เกิดปัญญาด้วยกระบวนการของการรับรู้ข้อมูลต่างๆ อย่างหลากหลาย หรือการคิด วิเคราะห์ และการลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง ครูมีบทบาทเป็นผู้ให้การศึกษาหรือผู้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดปัญญาหรือเกิดการเรียนรู้ และทำตนเป็นกัลยาณมิตรของเพื่อน

จากปรัชญาการศึกษาดังกล่าวพบว่า การจัดการเรียนการสอนโดยให้ความสำคัญกับผู้เรียน มีอิสระ ในการเลือกเรียนตามความสนใจ ความสามารถ และความถนัด รวมถึงการได้รับการพัฒนาทั้ง ทางด้านร่างกาย ปัญญา จิตใจ และสังคม ให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบและสรุปความรู้ด้วยตนเอง จาก การศึกษาการปฏิบัติ ครูจะต้องคอยส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมและอำนวยความสะดวกให้คำแนะนำ คำปรึกษา กับผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัฒนาพร ระบุบุทกซ์ (2541 : 4-5) ยังได้กล่าวว่า แนวคิดทางด้านการเรียนรู้มีอิทธิพล สำคัญต่อนักการศึกษาและครูเพื่อที่จะกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนี้

1) แนวคิดของกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism or S.R. Associationism)

สิ่งแวดล้อมและประสบการณ์จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อมี การเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง การแสดงพฤติกรรมจะมีความถี่มากขึ้นหากได้รับการ เสริมแรง นักทฤษฎี คือ เบอรรีซ เอฟ. สกินเนอร์ (Burphus F. Skinner) เห็นว่าการจัดการศึกษาใน ปัจจุบันไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ เพราะครูมักสนใจแต่เรื่องผลการเรียนโดยไม่คำนึงถึงวิธีการที่จะช่วยให้ ผู้เรียนประสบความสำเร็จ บทเรียนสำเร็จรูปจึงน่าจะเป็นทางเลือกที่ดีในการจัดการเรียนการสอนเพราะ สามารถเสริมแรงได้ทันทีที่ ผู้เรียนสามารถทำงานได้ตามลำพังรู้สึกเป็นอิสระรู้จักการพึ่งตนเอง และมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น

2) แนวคิดของกลุ่มมนุษยนิยม (Humanism)

คำนึงถึงความเป็นคนของคนที่มีอิสระ สามารถที่จะนำตนเองและพึ่งตนเองได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะทำประโยชน์ให้สังคม มีอิสรภาพในการเลือกทำสิ่งต่างๆ ที่จะไม่ทำให้ผู้อื่น หรือตนเองเดือดร้อนในการจัดการเรียนการสอนให้เด็กมีสมรรถภาพทั้ง 3 ด้าน ไปพร้อมๆ กัน คือ ด้าน ความรู้ (Cognitive) ด้านเจตคติ (Affective) และด้านทักษะ (Psychomotor) นั่นคือ ครูควรฝึกให้ ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผล มีความชื่นชมหรือมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน และให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ กิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง นักทฤษฎี คือ คาร์ล อาร์.รอเจอร์ส (Carl R.Rogers) ได้นำหลักการของ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และลักษณะของครูจะต้องเชื่อและศรัทธา ในความเป็นมนุษย์ ความเชื่อและความไว้วางใจจะช่วยให้บุคคลพัฒนาศักยภาพของตน ครูต้องจริงใจไม่ เสแสร้งและต้องพยายามสื่อให้ผู้เรียนทราบถึงความรู้สึกนึกคิดด้านดีที่ครูมีให้เขา รวมทั้งการให้เกียรติ ผู้เรียนทั้งในแง่ของความรู้สึกและความคิดเห็น และอาร์เธอร์ ดับบลิว คอมบส์ (Arthur w.Combs) มี

ความคิดว่าหลักการสำคัญของการจัดการเรียนการสอน คือ การช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้สึกรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองในทางบวก งานของครูคือการอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนกระตุ้นให้กำลังใจให้ความช่วยเหลือ เป็นผู้ร่วมคิดและเป็นเพื่อนกับเพื่อน

3) แนวคิดของกลุ่มคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist)

ปัจจัยภายในมีส่วนช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย และความรู้เดิมมีส่วนเกี่ยวข้องและเสริมสร้างความเข้าใจของผู้เรียน ข้อความนี้ไปสอดคล้องกับแนวคิดของปรัชญาคอนสตรัคติวิซึม (Constructivism) ที่เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายใน ผู้เรียนเป็นผู้สร้าง (Construct) ความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิม พยายามที่จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์และปรากฏการณ์ที่ตนพบเห็นมาสร้างเป็นโครงสร้างทางปัญญา (Cognitive Structure)

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543 :18-19) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ตามแนวพุทธธรรม เน้น “คน” เป็นศูนย์กลางกระบวนการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการพัฒนา “คน” ทั้งในลักษณะที่เป็นปัจเจกชน (คือคนแต่ละคน) และพัฒนา “กลุ่มคน” ให้อยู่รวมกันได้อย่างสันติ เมื่อ “คน” มีความสำคัญที่สุดของการเรียนรู้ วิธีการฝึกฝนอบรมจึงเป็นการพัฒนาองค์ประกอบของความเป็น “คน”

การเรียนรู้ตามวิถีชีวิตไทยแบบดั้งเดิมมีลักษณะเป็นการสั่งสอนรายบุคคลเมื่ออยู่ในครอบครัว พ่อแม่สอนลูกชายให้เขียนอ่านออกเขียนได้ สอนลูกหญิงให้ทำงานบ้านงานเรือน รู้จักรักนวลสงวนตัว เมื่อเติบโตขึ้นผู้ชายได้บวชเรียนกับพระที่วัด ได้ฝึกงานอาชีพ การทำมาหากิน ส่วนผู้หญิงฝึกคุณสมบัติของกุลสตรีและฝึกงานอาชีพ กระบวนการเรียนรู้ตามวิถีวัฒนธรรมไทย สรุปได้คือ

- 1) เป็นกระบวนการบ่มเพาะ ชี้นำลักษณะนิสัย
- 2) กระบวนการถ่ายทอดปลูกฝังวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม
- 3) กระบวนการเรียนวิชาความรู้
- 4) กระบวนการอบรมกิริยามารยาททั้งทางกาย วาจา ใจ ตามหลักคุณธรรม
- 5) กระบวนการฝึกปฏิบัติด้วยการทำให้ดูแล้วฝึกให้ทำเป็น
- 6) กระบวนการส่งเสริม สัมมาทฤษฎี ให้ลูกหลานเป็นคนคิดดี คิดชอบ

การเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนไทย มีลักษณะสัมพันธ์และสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บูรณาการระหว่างความรู้ความสามารถปฏิบัติได้จริงและความมีคุณธรรม สมควรที่นักการศึกษาทั้งหลายจะได้สนใจค้นคว้า เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับกาลสมัย

ทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2543 : 4-5) ได้รับอิทธิพลทางความคิดมาจากจีน เปียเจต์ (Jean Piager) และลิว ไวโกทสกี (Lew Vygotsky) สรุปได้ว่า คอนสตรัคติวิซึม มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ส่วน ได้แก่

- 1) ผู้เรียนสร้างระบบความเข้าใจด้วยตนเอง มากกว่าการส่งผ่านหรือการถ่ายทอดจากผู้เรียน (Construct Their Own Understanding)
- 2) การเรียนรู้ใหม่สร้างบนฐานของการเรียนรู้ที่ผ่านมา (Prior Understanding)
- 3) การเรียนรู้เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction)
- 4) การเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริงสร้างเสริมให้การเรียนรู้มีความหมาย (Meaningful Learning)

ซึ่งแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมนำไปสู่การพัฒนาหลักการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Principle) ดังนี้

- 1) ความรู้ที่ผ่านมาของผู้เรียนเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่
- 2) ผู้เรียนมีความต้องการที่จะคิดเพื่อสร้างกลยุทธ์การเรียนรู้ของตนเอง
- 3) ผู้เรียนเป็นตัวที่มีปฏิสัมพันธ์เพื่อสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่
- 4) การใช้กิจกรรมสถานการณ์จริงช่วยให้การเรียนรู้มีความหมาย
- 5) การกระตุ้นและแรงจูงใจช่วยสร้างพลังการเรียนรู้
- 6) บริบททางสังคมของห้องเรียนมีผลต่อการเรียนรู้

จอห์น ดิวอี้ (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2543 : 2 ; อ้างอิงจาก John Dewey. 1987 : 169) เป็นผู้บุกเบิกคนสำคัญของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child-centered Learning) มีแนวคิดว่าการศึกษเป็นฟังก์ชันหนึ่งของสังคม โรงเรียนจึงมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมอยู่ตลอดเวลา ครูที่ดีจะต้องนำประสบการณ์ ความสนใจและปัญหาจากสังคมภายนอกเข้ามาแทรกในกิจกรรมของโรงเรียน ครูจะต้องเข้าใจความต้องการและความสนใจของเด็ก ตระหนักในการสร้างผู้เรียนให้เกิดความงอกงามและพัฒนาการ (Growth and Development) ตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน หลีกเลี่ยงการบังคับในสิ่งที่เขาต้องการเรียนรู้ เมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและทำให้เกิดการเรียนรู้ เด็กจะเรียนรู้ดีผ่านกิจกรรมที่เด็กลงมือกระทำ (Learning by Doing) และกระทำตามความคิดของตนเอง

อารี พันธมณี (2542 : 155-157) ได้กล่าวถึงแนวคิดการเรียนรู้จากการหยั่งเห็นของโคเลอร์ไว้ว่าการที่บุคคลจะเกิดการหยั่งเห็นได้เร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับสมรรถวิสัยของแต่ละบุคคลที่มีความแตกต่างกันตามความพร้อมระดับอายุ ระดับสติปัญญา ประสบการณ์เดิม การลองผิดลองถูกซึ่ง

ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้ ดังนี้

- 1) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ด้วยการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ที่สอดคล้องกับประสบการณ์เดิม ที่จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยความเข้าใจมากขึ้น
- 2) ครูควรเข้าใจในความแตกต่างทางสติปัญญาของผู้เรียนแต่ละคนที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนไม่เท่าเทียมกัน ดังนั้นจึงเป็นการสอนอย่างมีขั้นตอนตามลำดับ
- 3) ใช้วิธีการสอนที่ดีหลายวิธีให้เหมาะสมกับแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้หลายๆ แบบแตกต่างกัน
- 4) การรู้จักผู้เรียนอย่างแท้จริง โดยครูผู้สอนควรสังเกตเด็กของตนอย่างจริงจังจะได้รู้จักลักษณะเฉพาะของเด็กในกลุ่มที่ตนสอน เพื่อจะได้จัดกิจกรรมตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน
- 5) ครูควรจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น

จากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ดังกล่าว พบว่า การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ที่มุ่งเน้นประโยชน์ของผู้เรียนสำคัญที่สุดโดยครูจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงและมีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ ด้วยตนเอง เพื่อค้นพบสิ่งใหม่ๆ และมีปฏิสัมพันธ์กันกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม เพื่อสามารถนำเสนอโดยการอภิปรายใช้หลักเหตุและผลในการยอมรับฟังความคิดเห็นและประเมินผลร่วมกันกับผู้เรียนรู้จักการทำงานเป็นทีม ตลอดจนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ได้ และครูผู้สอนต้องส่งเสริมบรรยากาศให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของชีวิตและแสดงว่าบุคคลนั้นมีความเจริญเติบโต การเรียนรู้เป็นหัวใจของการศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาคือสถานที่จัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างได้ผลนั่นเอง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 มีผลให้เกิดการปฏิรูปการศึกษา อันเป็นวาระสำคัญแห่งชาติ มีสาระสำคัญทั้งสิ้น 9 หมวด โดยเฉพาะหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา เป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ถือว่าเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา สาระของหมวดนี้ครอบคลุมหลัก สาระ และกระบวนการจัดการศึกษาที่เปิดให้แนวทาง การมีส่วนร่วมสรรค์สร้างวิสัยทัศน์ใหม่ทางการเรียนการสอนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน

มาตรา 22 : หลักการจัดการศึกษา ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 : สาระการเรียนรู้ เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ตลอดจนประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย การเมืองและการปกครอง ความรู้ทักษะด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี รวมทั้งการจัดการด้านคณิตศาสตร์ ด้านภาษา การประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข การใช้การบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้

มาตรา 24 : กระบวนการเรียนรู้ ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และให้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่

นพาลักษณ์ รุ่งสุวรรณ (2549 : 46) ได้กล่าวถึง หลักการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ซึ่งหมายถึงในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้คิดเองปฏิบัติเองและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต โดยครูเป็นผู้วางแผนร่วมกับผู้อื่น จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ กระตุ้นท้าทายให้กำลังใจ ช่วยแก้ปัญหาและชี้แนะแนวทางการแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล

สอศ. (2549 : 20-24) ได้ให้ความหมายของกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด หมายถึง การกำหนดจุดหมาย สาระกิจกรรม แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนและการวัดประเมินผล ที่มุ่งพัฒนา “คน” และ “ชีวิต” ให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มตามความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน

กิจกรรมการเรียนรู้ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สัมผัสและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นเพื่อนมนุษย์ ธรรมชาติ และเทคโนโลยี ผู้เรียนได้ค้นคว้า ทดลองฝึกปฏิบัติ แลกเปลี่ยนเรียนรู้จนค้นพบสาระสำคัญของบทเรียนจนค้นพบสาระสำคัญของบทเรียนได้ฝึกวิธีคิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์จินตนาการ และสามารถแสดงออกได้ชัดเจนมีเหตุผล

ครูมีบทบาทปลูกฝังและเสริมแรงศิษย์ในทุกกิจกรรมให้ค้นพบคำตอบและแก้ปัญหาด้วยตนเอง รวมทั้งการร่วมทำงานเป็นกลุ่ม จัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรม ความมีวินัย รับผิดชอบในการทำงาน ผู้เรียนมีโอกาสฝึกการประเมินและปรับปรุงตนเองยอมรับผู้อื่น สร้างจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองและเป็นพลโลก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 21) ได้สรุปการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ว่าต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน
- ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
- ผู้เรียนสามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้
- ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2545 : 3-4) ได้เสนอหลักการในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ ดังนี้

1) ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง โดยครูมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ และให้บริการด้านความรู้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนจะรับผิดชอบตั้งแต่เลือกและวางแผนสิ่งที่ตนจะเรียนหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือก และจะเริ่มต้นการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการศึกษาค้นคว้า รับผิดชอบการเรียนตลอดจนการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ จะต้องคำนึงถึงเนื้อหาวิชาที่เรียนและวิธีที่ใช้สอนโดยจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา ประสบการณ์เดิมและความต้องการของผู้เรียน

3) การเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จหากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และได้ทำงานร่วมกับเพื่อนๆ ได้ค้นพบข้อคำถามและคำตอบใหม่ๆ สิ่งใหม่ๆ ประเด็นที่ท้าทายความสามารถในเรื่องใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งการบรรลุผลสำเร็จของงานที่พวกเขาเริ่มด้วยตนเอง

4) การที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและระหว่างกลุ่มจะช่วยส่งเสริมความเจริญของงาน

การพัฒนาความเป็นผู้ใหญ่การรู้จักปรับปรุงวิธีการทำงาน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันของผู้เรียน

5) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งให้ผู้เรียนมองเห็นความสามารถของตนเองในแง่มุมต่างๆ อันจะทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเอง และรู้จักควบคุมตนเองได้มากขึ้น สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมับเหตุการณ์

6) ผู้เรียนได้พัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้หลายๆ ด้านพร้อมกันไปไม่ว่าจะเป็นด้านคุณลักษณะ ด้านความรู้ความคิด ด้านการปฏิบัติ และด้านอารมณ์และความรู้สึก

7) ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและเป็นผู้ให้บริการความรู้แก่ผู้เรียน ครูจะต้องมีความสามารถในการค้นพบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน เป็นแหล่งความรู้ที่ทรงคุณค่าของผู้เรียน และสามารถค้นคว้าจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เป็นกัลยาณมิตรของผู้เรียนโดยแท้

ดังนั้นหลักการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พอจะสรุปได้ดังนี้ ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงต้องจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศ สื่อ แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ให้หลากหลาย เพื่อเอื้อต่อความสามารถของแต่ละบุคคลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามศักยภาพของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลาทุกสถานที่และเป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน อันก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้มุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาเป็น สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ มีนิสัยรักการเรียนรู้ และเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัฒนาพร ระเบียบทุกซ์ (2541 : 7) ได้กล่าวว่า หลักการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะเป็นไปอย่างได้ผลต้องมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ซึ่งมีหลักที่สำคัญคือผู้เรียนควรมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากแหล่งต่างๆ ประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ การเรียนรู้ที่ดีผู้เรียนต้องค้นพบด้วยตนเองซึ่งจะมีส่วนทำให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งและจดจำได้ดี ผู้เรียนควรมีทักษะในเรื่องกระบวนการเรียนรู้เพราะจะเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และคำตอบต่างๆ ที่ตนต้องการและการเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน คือ การเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีส่วนสำคัญที่เป็นส่วนช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

ตัวอย่างของการจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือที่เรียกว่า โมเดลชิปปา (CIPPA) ทิศนา ขัมมณี (2545 : 64) กล่าวว่า โมเดลชิปปา (CIPPA) เป็นการรวบรวมแนวคิด 5 แนวคิด มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน แนวคิดทั้งห้ามีดังนี้ 1) แนวคิดแนวการสร้างความรู้ (construction) 2) แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้เป็นกลุ่ม และการเรียนรู้แบบร่วมมือ (interaction) 3) แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ (participation) 4) แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้กระบวนการและผลการเรียนรู้ (process and product) 5) แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (application) ลักษณะการจัดการเรียนการสอนมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะที่ให้ผู้เรียนสร้าง (construct) ความรู้ด้วยตนเอง โดยการศึกษาค้นคว้า หาข้อมูล ทำความเข้าใจ คิด วิเคราะห์ แปลความ ตีความ สร้างความหมาย สังเคราะห์ข้อมูล และสรุปเป็นข้อความรู้ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน (interaction) แลกเปลี่ยน และเรียนรู้ ข้อมูล ความคิด ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (participation) ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ ปัญญา และสังคม ในการเรียนรู้มากที่สุด การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการ (process) และมีผลงานจากการเรียนรู้ (product) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ (application) หรือใช้ในชีวิตรประจำวัน

ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง และคณะ (2545 : 20) ได้กล่าวว่า เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีอยู่อย่างหลากหลายที่ผู้สอนสามารถนำไปใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน จุดประสงค์ของการเรียนรู้ และเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ทั้งนี้จากที่ครูได้สังเคราะห์จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้พบว่า รูปแบบการสอน วิธีสอน และเทคนิคการสอนที่ส่งเสริมให้มีความสำคัญกับผู้เรียนมีจำนวนมากถึง 60 วิธี ดังตัวอย่าง

- 1) การสอนแบบโครงการ (Project Method)
- 2) การสอนแบบทดลอง (Experimental Method)
- 3) การสอนแบบใช้บทบาทสมมติ (Role-Play Method)
- 4) การสอนแบบใช้เกม (Educational Game)
- 5) การสอนแบบชิปปา (CIPPA Model)
- 6) การสอนแบบ E-Learning
- 7) การสอนแบบทางอ้อม
- 8) การสอนแบบระดมสมอง (Brain Storming)

9) การสอนแบบถาม-ตอบ (Question-Answer)

10) การสอนแบบใช้กรณีศึกษา (Case Study)

เป็นต้น ซึ่งการสอนแต่ละแบบเป็นการสอนที่มีจุดเด่นที่ผู้สอนสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ และความคิด ขณะเดียวกันวิธีสอนหลายวิธีสามารถพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักการแสวงหาเรียนรู้ และเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ตามแนวทางการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2526 : 112) ได้ให้ความหมายของคำว่าพฤติกรรมและการสอนไว้ว่า หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์ทั้งที่เป็นการแสดงออกซึ่งสังเกตได้ และที่ถูกรับรู้หรือไม่แสดงออกมาให้เห็นแก่เมื่ออาจารย์เป็นผู้แสดงออกเป็นพฤติกรรมของอาจารย์และเมื่อผู้เรียนแสดงออกเป็นพฤติกรรมของผู้เรียน การสอน หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในตัวผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของวิชาต่างๆ ในหลักสูตร พฤติกรรมการสอนจึงหมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมที่อาจารย์แสดงออกเพื่อ มุ่งพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะและเจตคติตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ใน การสอนแต่ละครั้งเป็นการกระทำที่อาจารย์แสดงออก อันมีผลต่อประสบการณ์ของผู้เรียน

บุญชม ศรีสะอาด (2535 : 5) ให้ความหมายว่า การสอนมีความหมายหลายอย่างเช่น

- 1) การถ่ายทอดความรู้
- 2) การฝึกให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาต่างๆ
- 3) การจัดสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
- 4) การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
- 5) การสร้างหรือจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
- 6) การแนะแนวทางแก่ผู้เรียนเพื่อให้ศึกษาหาความรู้

สมจิต สวณไพบูรณ์ (2529 : 1) ให้ความหมายของพฤติกรรมการสอนว่า เป็นการกระทำที่ผู้สอนกำหนดให้มีขึ้นภายใต้สถานการณ์การเรียนการสอน ซึ่งจะมีทั้งการกระทำหรือการแสดงออกของครู และนักเรียนที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันในชั้นเรียน มีทั้งพฤติกรรมทางวาจาและไม่ใช้พฤติกรรมทางวาจา เช่น การพูด การอธิบาย การใช้คำถาม การออกคำสั่ง การเสริมแรง การใช้สื่อการสอน นักเรียนช่วยครู แสดงการสาธิต การตอบคำถามของนักเรียน การทำแบบฝึกหัด รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ด้วย

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546 : 2) สรุปความหมายของการสอนได้ว่า การสอน คือ กระบวนการ

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนด ซึ่งต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์

ทิตนา แคมมณี (2542 : 23-25) กล่าวว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะประสบผลสำเร็จไปไม่ได้ หากครูและผู้เรียนไม่เปลี่ยนบทบาทของตน ครูจำนวนมากยังคงยึดติดกับบทบาทเดิม คือ การเป็นผู้บอกเล่า ถ่ายทอด อธิบายเนื้อหาความรู้ให้ผู้เรียน และผู้เรียนจำนวนมากก็ยึดติดกับการเป็นผู้ฟัง รับความรู้ การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อครูและผู้เรียนทั้ง 2 ฝ่าย ต่างก็เปลี่ยนพฤติกรรม ครูเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนและผู้เรียนก็เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ ผู้ที่จำเป็นต้องเริ่มต้นก่อนก็ควรจะเป็นครู เพราะครูเป็นผู้ดำเนินการและรับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนอยู่แล้ว ดังนั้น บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญควรเป็น ดังนี้

1) เตรียมการสอน

(1) ศึกษาและวิเคราะห์แหล่งความรู้ที่หลากหลาย

(2) ศึกษาแหล่งความรู้ที่หลากหลาย

(3) วางแผนการสอน

- กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน

- วิเคราะห์เนื้อหาและความคิดรวบยอดและกำหนดรายละเอียดให้

ชัดเจน

- ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางตามหลักชีปา

หรืออื่นๆ

- กำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้

(4) จัดเตรียม

- สื่อ วัสดุการเรียนการสอนให้เพียงพอสำหรับผู้เรียน

- เอกสาร หนังสือ หรือข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน

- ติดต่อแหล่งความรู้ต่างๆ ซึ่งอาจจะเป็นบุคคล สถานที่ หรือสารสนเทศ

วัสดุต่างๆ และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

- เครื่องมือการประเมินผลการเรียนรู้

- ห้องเรียน หรือสถานที่เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น อาจจำเป็นต้อง

จัดเก้าอี้ในลักษณะใหม่

2) การสอน

- (1) สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี
- (2) กระตุ้นผู้เรียนให้สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม
- (3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่ได้เตรียมไว้ โดยอาจมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม

กับผู้เรียนและสถานการณ์ที่เป็นจริง โดย

- ดูแลให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมต่างๆ แก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น
- อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้
- กระตุ้นผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่
- สังเกตและบันทึกพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้ง

เหตุการณ์ที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรม

- ให้คำแนะนำ และข้อมูลต่างๆ แก่ผู้เรียนตามความจำเป็น
- บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการ

ปรับปรุงกิจกรรม

- ให้การเสริมแรงผู้เรียนตามความเหมาะสม
- ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานการเรียนรู้และอาจให้ข้อมูลเนื้อหา

ความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม

- ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับพฤติกรรม และกระบวนการเรียนรู้

ของผู้เรียนและให้ข้อเสนอแนะตามความเหมาะสม

พฤติกรรมการสอนของครูมีบทบาทในการสร้างความรู้สึที่ดีให้แก่ นักเรียน เช่นเดียวกับบุคลิกภาพของครู ในการสอนครูต้องใช้เทคนิคและทักษะการสอนที่สอดคล้องเหมาะสมกับนักเรียนและบทเรียน เพื่อให้ นักเรียนเกิดความรู้ เจตคติและทักษะตามที่หลักสูตรกำหนด

จะสรุปได้ว่า พฤติกรรมและการสอนเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ ความรู้ ทักษะ และเจตคติ โดยที่ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายในแต่ละครั้งที่ครูผู้สอนแสดงออก อันมีผลต่อผู้เรียนและเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์นั้น จากความหมายของพฤติกรรมการสอนที่กล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยสามารถจำแนกพฤติกรรมการสอนออกเป็นด้านต่างๆ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์

ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างอิสระ ด้วยสถานการณ์ต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนได้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและกลุ่ม รู้จักการเรียนรู้ร่วมกัน

วิชัย วงศ์ใหญ่ (2542 : 33-36) กล่าวว่าการเรียนรู้จะไม่น่าเบื่อ สนุก ผู้เรียนอยากเรียน มีความสุข ผู้สอนจะต้องมีความเชื่อว่าศักยภาพของผู้เรียนสามารถเสริมสร้างพัฒนาได้ ผู้เรียนแต่ละคนมีวิธีการเรียนรู้ (Learning style) ของตนเอง บทบาทของผู้เรียนที่เป็นปัจจัยพื้นฐานส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน คือ การให้ความรักความใกล้ชิด ความไว้วางใจ และความเป็นกัลยาณมิตร วิธีการส่งเสริมการเรียนรู้สู่ศักยภาพของแต่ละบุคคล คือ

1) วิธีส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยศักยภาพด้านภาษา โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้การเขียน โครงกลอน การเขียนอย่างสร้างสรรค์ การอภิปราย การสัมภาษณ์ การฝึกพูดต่อสาธารณะ การใช้ นิทาน การระดมพลังสมอง การเขียนบันทึกประจำวัน

2) วิธีส่งเสริมการเรียนรู้ศักยภาพด้านตรรกและคณิตศาสตร์ โดยเน้นการคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ (Critical thinking) การคิดแก้ปัญหา และการคิดเชิงวิทยาศาสตร์ การคิดคำนวณ การจัดหมวดหมู่แยกประเภท เปลี่ยนข้อความโจทย์ เป็นภาษาคณิตศาสตร์ การหารูปแบบหรือสมการ

3) วิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ศักยภาพด้านภาพมิติสัมพันธ์ โดยให้ผู้เรียนเห็นภาพ แล้วให้แปลข้อความหรือหาเป็นภาพ หรือให้ผู้เรียนหลับตาและคิดมองเห็นภาพของเรื่องที่เพิ่งเรียนรู้จบไป โดยถามผู้เรียนถึงสิ่งที่มองเห็นในใจ การวาดภาพจากความคิด

4) วิธีส่งเสริมการเรียนรู้ศักยภาพด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว โดยให้มีการเคลื่อนไหวร่างกาย การใช้กล้ามเนื้อที่มีปฏิสัมพันธ์กับพื้นที่ การเรียนรู้โดยการสัมผัส การกระทำ การใช้ภาษากาย

5) วิธีส่งเสริมการเรียนรู้ศักยภาพด้านดนตรี โดยการเรียนรู้เกี่ยวกับจังหวะการแต่ง เพลงการขับร้อง แสดงการเล่นดนตรี ทำอุปกรณ์ดนตรี และแสดงให้ดู

6) วิธีส่งเสริมการเรียนรู้ศักยภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยสร้างโอกาสการทำงานกับบุคคลอื่น การแบ่งปัน การเปรียบเทียบ การสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การร่วมมือ การสัมภาษณ์ การอภิปราย การแลกเปลี่ยนความคิด และประสบการณ์กับผู้อื่น

7) วิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ศักยภาพด้านการเข้าใจตนเอง โดยจัดสถานการณ์ต่างๆ ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ด้วยตนเองในฐานะเป็นเอกลักษณ์บุคคล ให้โอกาสเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นไปตามความสามารถและจังหวะการเรียนรู้ของตนเอง

8) วิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ศักยภาพด้านธรรมชาติ กิจกรรมการเรียนรู้จะเป็น ลักษณะโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การทำบันทึก การสังเกตธรรมชาติ การปลูกและดูแลต้นไม้ การเลี้ยงสัตว์ การถ่ายภาพธรรมชาติ

โกวิท ประมวลพฤษ (2542 : 11) ได้กล่าวถึง การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์นั้น นักเรียนจะต้องมีกระบวนการเรียนรู้มากมาย มีการเรียนรู้ที่ดำเนินไปสู่บุคคลแห่งการเรียนรู้ได้ด้วยวิธีการดังนี้

1) ให้ผู้เรียนเป็นผู้เลือก เลือกเรียน เลือกทำกิจกรรม เลือกเป้าหมาย เลือกอะไรต่างๆ เอง

2) ให้ผู้เรียนลงมือทำกิจกรรมการเรียนรู้เอง

3) ให้ผู้เรียนเป็นผู้ประเมินเอง

4) ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความภาคภูมิใจเอง

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ เป็นการจัดการกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความอยากเรียน มีความสุข และได้แสดงออกอย่างเป็นอิสระ ด้วยสถานการณ์ต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วย

2. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม

เป็นการมุ่งเน้นให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือสถานการณ์การเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อน จากกลุ่มด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เคารพในสิทธิของกันและกัน รู้จักสังเกตส่วนดีและส่วนด้อยของผู้เรียน พยายามปรับปรุงแก้ไขส่วนที่ไม่ดีของผู้เรียนด้วยใจบริสุทธิ์และเป็นธรรม ครูสอนช่วยสร้างให้เกิดความร่วมมือจากผู้เรียนในชั้นเรียน โดยมอบหมายหน้าที่และภาระงานที่ให้รับผิดชอบ

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 40-42) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการแสวงหาความรู้จากกลุ่มว่าผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีแรงจูงใจร่วมกันในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยที่แต่ละคนในกลุ่มมีอิทธิพลต่อกันและกัน ผู้เรียนจะต้องเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้จากกลุ่มให้มากที่สุดด้วยการเน้นกระบวนการเรียนรู้และการสร้างสรรค์ความรู้โดยกลุ่ม ซึ่งครูผู้สอนสามารถนำหลักการกระบวนการไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้ตามความเหมาะสมของแต่ละเนื้อหาวิชา ดังนี้

1) เกม ช่วยฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ ความมีน้ำใจ เป็นนักกีฬา

2) บทบาทสมมติ ผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มจะได้แสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่สมมติขึ้นช่วยให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ที่ดี

3) กรณีตัวอย่าง เป็นการเรียนจากเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงหรือเป็นสถานการณ์ที่เหมือนจริง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ อภิปราย

4) การอภิปรายกลุ่ม เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นในประเด็นที่กลุ่มสนใจร่วมกัน โดยมีผู้ดำเนินการอภิปราย และมีสมาชิกประมาณ 6-12 คน สมาชิกจะร่วมกันอภิปราย ซึ่งทำได้หลายลักษณะ ผู้สอนจะต้องเลือกตามความเหมาะสม

นอกจากนี้ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2542 : 28) ยังได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่มได้ร่วมกันคิดร่วมกันทำดังนี้

- 1) ให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มกำหนดเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายของการทำงานร่วมกัน
- 2) มอบหมายหน้าที่ให้ทุกคนภายในกลุ่มรับผิดชอบตามความสามารถของตน
- 3) ทุกคนปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม
- 4) ยอมรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่ม พร้อมทั้งจะแก้ไขข้อบกพร่อง
- 5) ประเมินผลการทำงานเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง
- 6) ทุกคนชื่นชมความสำเร็จร่วมกัน

สรุปได้ว่า การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือสถานการณ์การเรียนที่ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มหรือระหว่างกลุ่ม ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน พร้อมทั้งสังเกตส่วนดี และพยายามปรับปรุงส่วนด้อยของผู้เรียน ให้ทุกคนสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้

3. ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม

ครูผู้สอนจะต้องรู้จักอบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนมีความประพฤติที่ดีงาม มีกิริยามารยาทเรียบร้อย เคารพในสิทธิของตนและผู้อื่น ปฏิบัติตนอยู่ในกฎระเบียบของโรงเรียนและสังคม รู้จักการเข้าคิว มีความรับผิดชอบ มีสัมมาคารวะ รู้จักกาลเทศะ มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่รู้จักแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น

(จินดา ทับจีน. 2546 : 45)

สมบุรณ์ ชิตพงศ์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 7-10) ได้กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่ถูกปฏิบัติแล้วเกิดความดี ความงาม ความสวย ถ้าต้องการสอนเด็กให้มีจริยธรรม คือ สอนให้เด็กรู้จักทำดี ละเว้นชั่วตามฐานะหรือบทบาทที่บุคคลนั้นเป็น ซึ่งจริยธรรมแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

- 1) จริยธรรมธรรมชาติ เป็นลักษณะการกระทำดีละเว้นชั่ว โดยธรรมชาติของตนเอง

2) จริยธรรมบังคับ เป็นลักษณะการทำดีละเว้นชั่ว เพราะถูกบังคับให้ทำอาจเป็นการบังคับด้วยกฎเกณฑ์ กฎหมาย ระเบียบ ประเพณี

3) จริยธรรมเจตนา เป็นจริยธรรมระดับสูงสุด เป็นการทำดีละเว้นชั่ว อันเกิดจากเจตนาที่ตั้งใจจะกระทำหรือไม่กระทำ โดยผู้เรียนคิดได้เองว่าควรทำหรือไม่ควรทำด้วยตนเอง เป็นจริยธรรมที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนมากที่สุด

การเกิดจริยธรรมของมนุษย์มาจาก 3 กรณี คือ

1) ความกลัว เป็นจริยธรรมต่ำสุด เช่น ความกลัวกฎหมาย กลัวถูกลงโทษ

2) ความอยากหรือความต้องการ ถ้าเป็นไปในทางที่ดีก็เป็นการเฝ้านดี เป็นการทำดีละเว้นชั่ว เช่น การทำบุญเพื่อหวังจะได้รับผลบุญในภายหน้า

3) ความมีปัญญา เป็นจริยธรรมที่ต้องการให้เกิดมากที่สุด ได้แก่ รู้จริง คือ รู้ในเรื่องนั้นอย่างถูกต้อง รู้ถึง คือ รู้เรื่องนั้นอย่างลึกซึ้ง รู้ทั่ว คือ รู้ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ

พระธรรมปิฎก (2539 : 80-83) ได้กล่าวถึง การทำหน้าที่ของครูที่สนองบทบาทของการศึกษาว่ามีหน้าที่ 2 ส่วนคือ

1) หน้าที่ของศิลปทายก หรือ ศิลปทายก คือ ถ่ายทอดศิลปวิทยา หรือถ่ายทอดวิชาการ ฝึกสอนความรู้ความชำนาญต่อชีวิตของบุคคล ทำให้เขามีเครื่องมือไปเลี้ยงชีพ ทำมาหากินได้ และมีผลต่อสังคมโดยเป็นสื่อสำหรับถ่ายทอดวัฒนธรรมและรักษาส่งเสริมความเจริญของสังคม

2) หน้าที่ในการเป็นปัจจัยอุดหนุนเกื้อกูลให้บุคคลพัฒนาชีวิตของเขา หรือช่วยพัฒนาความเป็นมนุษย์ของเขา หน้าที่ตามบทบาทที่สองนี้คือหน้าที่ของกัลยาณมิตรหรือหน้าที่ที่ช่วยให้คนพัฒนาคุณค่าที่แท้จริงความเป็นมนุษย์ของเขา พูดง่ายๆ ว่าทำให้คนกลายเป็นบัณฑิตตามคัพที่เรากำลังอยู่ในปัจจุบัน

สุมน อมรวิวัฒน์ (2542 : 3) กล่าวว่า มนุษย์เป็นเวไนย สามารถฝึกฝนอบรมได้ทั้งโดยตนเองและโดยสิ่งแวดล้อม (ปรโตโมสะ) กระบวนการเรียนรู้จึงมีจุดเริ่มต้นที่บุคคล มีขั้นตอนดำเนินการที่สัมพันธ์สอดคล้องมุ่งเน้นที่บุคคล หลักของการพัฒนาตนได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา จุดหมายปลายทางของการเรียนรู้ก็คือ อิสรภาพทั้งทางกายและจิตของบุคคลนั่นเอง รวมถึงเพื่อเกื้อกูลแก่สังคม โลกทั้งมวล

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2538 : 10) ได้กล่าวว่า “วินัย” หมายถึง ระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ซึ่งกำหนดไว้เพื่อบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งปฏิบัติหรือห้ามมิให้ปฏิบัติเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่เป็นประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง

พนัส หันนาคินทร (2528 : 198) ได้ให้ความหมายคำว่า “วินัย” ไว้ว่า เป็นมาตรการที่สร้างขึ้น เพื่อให้สมาชิกในสังคมต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับที่สังคมกำหนดไว้ มาตรการเช่นนี้อาจจะเป็นทั้งการส่งเสริมให้กระทำดี หรือการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับหรืออาจเป็นการลงโทษ เพื่อหักห้ามการกระทำที่ถือว่าไม่ดี

สรุปได้ว่า การที่จะสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรมนั้น ครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรม และมีจิตใจที่เมตตากรุณา และครูผู้สอนจะต้องให้การอบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนมีความประพฤติที่ดีงาม รู้จักเคารพในสิทธิของตนและคนอื่น ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบระเบียบของโรงเรียน และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

4. ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน

ประดินันท์ อุปรมัย (2523 : 133) ได้กล่าวว่า ปฏิสัมพันธ์ (interaction) หมายถึง ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคล 2 คน หรือบุคคล 2 ฝ่าย โดยต่างฝ่ายต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนมี 3 ลักษณะ ได้แก่

1) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ถ้าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนเป็นไปด้วยดี หมายถึง ทั้งครูและผู้เรียนต่างมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถาม ครูให้ความเป็นกันเองกับผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีอิสระ และมีความสบายใจในการทำกิจกรรม บรรยายภาคภายในห้องเรียน ก็จะไม่ตึงเครียด เป็นบรรยากาศที่รื่นรมย์ น่าเรียน น่าสอน ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี

2) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน บรรยายภาคในห้องเรียนจะเต็มไปด้วยความอบอุ่น สร้างความรู้สึกที่ดีให้แก่กันนักเรียนได้ถ้าผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน คือ มีความสมัครสมานสามัคคีกัน รักใคร่กลมเกลียวกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ฯลฯ ผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้นั้นขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญ กล่าวคือ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ปกครองดูแลผู้เรียนได้ทั่วถึง สั่งสอนอบรมปณิธาน และแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้เรียนได้ถูกต้อง ผู้เรียนก็จะค่อยๆ ซึมซาบและซบเซาสิ่งที่ดีงามไว้ปฏิบัติจนเป็นคุณลักษณะเฉพาะตนที่พึงประสงค์ เมื่อผู้เรียนทุกคนต่างเป็นคนดี เพราะมีครูดีทุกคนก็จะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อันเป็นส่วนสร้างให้เกิดบรรยากาศที่พึงปรารถนาขึ้นในห้องเรียน

3) ปฏิสัมพันธ์ทางวาจา หมายถึง การพูดจาร่วมกันในห้องเรียนระหว่างครูกับผู้เรียน อาจเป็นการบรรยาย การอธิบาย การถามคำถาม การมอบหมายงาน การพูดของผู้เรียนเป็นต้น ทั้งหมดนี้มีอิทธิพลต่อการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนเช่นกัน

พรเพ็ญ สุวรรณเดชา (2532 : 14) ได้กล่าวถึงผลดีของการมีปฏิสัมพันธ์ทางวาจาที่ดีต่อกันไว้ สรุปได้ดังนี้

- 1) การแสดงออกทางวาจาด้วยดีระหว่างครูกับผู้เรียน จะช่วยสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน
- 2) ช่วยให้การเรียนได้ผลดี เพราะมีการสื่อความหมายที่ถูกต้อง เข้าใจกัน
- 3) ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกสบายใจในการที่จะรับวิชาการ หรือทำความเข้าใจบทเรียน และกล้าแสดงความคิดเห็นโดยไม่หวาดกลัวครู
- 4) ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความไว้วางใจในตัวครู มีเหตุผล
- 5) ช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนในชั้นได้
- 6) ช่วยสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้เกิดเจตคติ ความสนใจ ค่านิยม และผล การเรียนรู้ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546 : 238) ได้กล่าวว่า การสร้างปฏิสัมพันธ์ทางวาจานั้นควรใช้อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Influence) ซึ่งหมายถึงพฤติกรรมทางวาจาที่ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น เช่น ครูยอมรับความรู้สึกผู้เรียน ครูชมเชยสนับสนุนให้กำลังใจ ครูยอมรับหรือนำความคิดเห็นของนักเรียนมาใช้ ครูถามเพื่อให้ผู้เรียนตอบ ฯลฯ โดยครูควรหลีกเลี่ยงการใช้อิทธิพลทางตรง (Direct Influence) ซึ่งหมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงฝ่ายเดียว เช่น ครูบรรยาย ครูสั่งการ ครูวิจารณ์ฝ่ายเดียว ฯลฯ ดังนั้น ครูควรสร้างปฏิสัมพันธ์ทางวาจาโดยใช้อิทธิพลทางอ้อม เพื่อส่งผลดีต่อการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า การปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึที่ดีต่อการเรียนการสอนและเกิดความศรัทธาในครูผู้สอน ดังนั้น ครูผู้สอนจึงควรตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างปฏิสัมพันธ์ โดยปรับบุคลิกภาพความเป็นครูให้เหมาะสม ปรับพฤติกรรมการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี มีเทคนิคในการปกครองชั้นเรียนและสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ภาณุวัฒน์ จุลใส (2534 : 121) ได้ศึกษาการนิเทศภายในโดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง พบว่า ระดับการนิเทศภายในโดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง

ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกพิจารณาเป็นขั้นตอนพบว่า ขั้นตอนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้นิเทศอยู่ในระดับมาก

สุวิษ แยมเฟื่อน (2545 : บทคัดย่อ) ได้สังเกตพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาบริหารธุรกิจในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุข จักรวรรดิ พบว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ปฏิบัติอยู่ในระดับมากส่วนด้านอื่นๆ ปฏิบัติในระดับปานกลาง อาจารย์ที่มีคุณวุฒิ อายุ และประสบการณ์การสอนต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ศิริประภา พินิตตานนท์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กรณีศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมด้านบทบาทของครูผู้สอน โดยครูส่วนใหญ่มีการเตรียมการสอนไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบครบตามขั้นตอน มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์ ในแต่ละกิจกรรมครอบคลุมพัฒนาการของผู้เรียนครบทุกด้าน มีการกระตุ้นจูงใจให้ผู้เรียนรู้จักสังเกตและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

อภิชาติ พรหมพิน (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู สรุปได้ว่า ครูทุกกลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู ยังมีความรู้ความเข้าใจในการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับ “ต้องการการปรับปรุง” ดังนั้น ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องควรหาทางแก้ไขปัญหานี้อย่างจริงจัง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบันต่อไป

จินดา ทับจีน (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเตรียมการสอน และด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการเตรียมการสอน และด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 5 ปี ส่วนพฤติกรรมการสอนครูด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

กรรณิการ์ เนื่องจางง (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการสอนภาษาไทย ของครูวิทยาลัยเทคนิคกลุ่มอาชีวศึกษาภาคตะวันออก ผลจากการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการสอน ภาษาไทยของครูวิทยาลัยเทคนิคโดยรวมและรายด้านทั้ง 9 ด้าน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

วรพงษ์ สุภูตะโยธิน (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการสอนวิชา ภาษาอังกฤษของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษา อำเภอ เมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผลจากการวิจัยพบว่า ด้านสถานภาพ ส่วนมากเป็นครูสตรี มีอายุ ระหว่าง 31-50 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี สำเร็จการศึกษาด้านสาขาวิชาอื่นๆ ที่ไม่ใช่วิชาเอกการ สอนภาษาอังกฤษ ด้านสภาพการจัดห้องเรียน ภายในห้องเรียนสะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ ส่วนมาก จัดโต๊ะ เก้าอี้ให้หนึ่งเป็นรายบุคคล เรียงแถวตอนลึก นั่งหันหน้าเข้ากระดานดำ มีการจัดมุมหนังสือ โดย จัดเป็นมุมหนังสือของกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ น้อย มีการ แสดงผลงานของนักเรียนบ้าง นักเรียนมีอุปกรณ์การเรียนไม่เพียงพอ ด้านพฤติกรรมการสอน ครูส่วนมาก เตรียมการสอนและมีการนำเข้าสู่บทเรียน แต่ในการสอนครูยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง มีการสอนแบบ บรรยายและสนทนาเป็นหลัก ครูไม่นิยมใช้สื่อประกอบการสอน ส่วนมากใช้หนังสือแบบฝึกหัด การวัด และประเมินผลครูมีการประเมินผลก่อนเรียนน้อยมาก พฤติกรรมการสอนของครูไม่เป็นไปตามหลักสูตร ภาษาอังกฤษ พุทธศักราช 2539. ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

นาทีฟ (Nattiv. 1986 : 44) ได้ทำการศึกษาวิจัยผลของการใช้ทฤษฎีการสอนโดยการเรียน แบบร่วมมือ ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนระดับเกรด 6 การศึกษาวิจัย ครั้งนี้ เพื่อต้องการดูผลของการใช้วิธีสอนแบบร่วมมือ 3 วิธี เปรียบเทียบกับการสอนแบบรับผิชอบต่อ ตนเอง ซึ่งเป็นการสอนแบบกลุ่มเดิม รูปแบบการสอนแบบร่วมมือ 3 วิธี ได้แก่ การสอนด้วยการเรียน ด้วยกัน การสอนด้วยการเรียนแบบสะสมความรู้ และการสอนแบบร่วมมือร่วมกลุ่ม การวิจัยครั้งนี้สุ่มกลุ่ม ตัวอย่างนักเรียนเกรด 6 ที่เรียนวิชาสังคม จำนวน 129 คน โดยใช้เวลาทดลอง 9 สัปดาห์ ให้ครู 4 คน หมุนเวียนเข้าสอนโดยใช้วิธีแตกต่างกัน ครูที่เข้าสอนได้รับการฝึกเป็นเวลา 24 ชั่วโมงก่อนทำการสอน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนในกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการสอน ด้วยวิธีแบบร่วมมือ 2 ใน 3 วิธี กับกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ไรอัน (Ryan. 1999 : 884 : A) ได้ทำการศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในสถานอบรมเด็กเล็กของชนกลุ่มน้อยที่ได้รับการศึกษาอยู่ในเมืองของประเทศโคลัมเบีย พบว่า เมื่อเด็กได้มีโอกาสเลือกที่จะเล่นและทำกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของตนเองแล้ว เด็กเหล่านั้นจะแสดงออกซึ่งศักยภาพของตนเองอย่างสมบูรณ์มากกว่าการที่ได้รับจากครูเป็นผู้กำหนดให้ ทั้งนี้ครูจะต้องแสดงบทบาทของตนเป็นทั้งผู้อำนวยความสะดวก และผู้กำกับการเรียนรู้ของเด็กในช่วงระยะเวลาต่างๆ กัน

เบอร์เทลเซน (Bertelsen. 1999 : 2858 –A) ได้ศึกษาเรื่องธรรมชาติการสอนของครูและการเรียนรู้หนังสือของนักเรียนที่ได้รับการศึกษาพิเศษ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าการวางแผนจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับบทบาทของครู จำนวนนักเรียนและสถานการณ์ในการเรียน จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพตามความสามารถของแต่ละบุคคล

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น เป็นรูปแบบการสอนที่สำคัญยิ่งในปัจจุบัน ที่จะทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เก่ง ดี มีสุข โดยครูจะต้องเป็นผู้มีส่วนช่วยในการตอบสนองต่อผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันตามพฤติกรรมการเรียนรู้ และความสามารถของแต่ละคน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการสอนของครูที่จะต้องปรับเปลี่ยนไป จากผู้ถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกัน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการพัฒนาให้เป็นไปตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพของแต่ละคน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2550 จำนวน 12 คน

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของโรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2550 จำนวนทั้งสิ้น 12 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยได้แนวคิดจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย อายุ, ประสบการณ์การสอน, คุณวุฒิทางการศึกษา และระดับช่วงชั้นที่สอน เป็นแบบสังเกตแบบตรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน มีลักษณะเป็นแบบการสังเกตแบบตรวจรายการ (Rating Scale) 2 ตัวเลือก ให้ผู้ตอบเลือกตามที่เห็นว่าเป็นจริง คือ ปรากฏ และ ไม่ปรากฏ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการสังเกตไว้ 4 ด้านดังนี้

- 1) ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์
- 2) ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม
- 3) ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม
- 4) ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน

การแปลความหมายของการสังเกต เกณฑ์พิจารณาให้เป็น 2 ระดับ ตามความหมายดังนี้

- ปรากฏ หมายถึง มีพฤติกรรมปรากฏตามสภาพที่พึงประสงค์
- ไม่ปรากฏ หมายถึง ไม่มีพฤติกรรมปรากฏตามสภาพที่พึงประสงค์

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

เพื่อให้ได้เครื่องมือสมบูรณ์และมีคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี แนวคิด และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังต่อไปนี้

1.1 การสังเกตการสอน

- 1.1.1 ความหมายของการสังเกตการสอนในชั้นเรียน
- 1.1.2 ความมุ่งหมายและความจำเป็นของการสังเกตการสอน
- 1.1.3 หลักการและกระบวนการสังเกตการสอน

1.2 ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.3 แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

- 1.3.1 ปรัชญาการศึกษาที่เป็นพื้นฐานที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 1.3.2 แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.4 เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. กำหนดจุดมุ่งหมายของแบบสังเกตเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มที่ศึกษา

3. ศึกษาหลักเกณฑ์ กำหนดจุดมุ่งหมายและวิธีสร้างแบบสังเกตจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กับพฤติกรรมสังเกตครูผู้สอน การบันทึกที่เกี่ยวกับงานวิจัยเช่น สุชาติ ผุดผ่อง (2520)

สุวิษย์ เข้มเฟื่อง (2545) ศิริประภา พินิตตานนท์ (2546) รักรอง สมมิตร (2547) แล้วนำ

ข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสังเกตการสอนของครูผู้สอน 4 ด้านคือ

3.1 สังเกตพฤติกรรมด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์

3.2 สังเกตพฤติกรรมด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม

3.2 สังเกตพฤติกรรมด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม

3.3 สังเกตพฤติกรรมด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน

4. ทำการสัมภาษณ์ครูผู้สอนเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อรวบรวมข้อมูลไปสร้างแบบสังเกตการสอน

5. นำแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน เสนอ ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้างเนื้อหาและความถูกต้องของภาษา จำนวน 3 ท่าน คือ

นายบัณฑิต พัดเย็น

ผู้อำนวยการโรงเรียนพญาไท

นางณัฐศา พรหมเลิศ

รองผู้อำนวยการโรงเรียนพญาไท

ดร.ศศิธร เขียวกอ

หัวหน้างานวิชาการโรงเรียนพญาไท

และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ แล้วนำมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะ สำหรับรายละเอียดที่ให้ตรวจสอบ ได้แก่ ตรวจสอบความชัดเจนและความครอบคลุมนิยาม ตัวแปร ตรวจสอบข้อคำถามแต่ละข้อว่าวัดตามนิยามหรือไม่ ภาษาชัดเจนหรือไม่ มาตราวัด (Scale) ที่ใช้เหมาะสมหรือไม่ แล้วให้คะแนน ดังนี้

ให้ตอบ 1 ถ้าแน่ใจว่า ข้อสังเกตนั้นเป็นลักษณะพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ให้ตอบ 0 ถ้าไม่แน่ใจว่า ข้อสังเกตนั้นเป็นลักษณะพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ให้ตอบ -1 ถ้าแน่ใจว่า ข้อสังเกตนั้นไม่เป็นลักษณะพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับข้อคำถาม (IOC = Index of item Objective Congruence) พิจารณาข้อที่มีค่าเท่ากับ 0.5 หรือสูงกว่า จึงถือว่าใช้ได้ ถ้าไม่ถึง 0.5 จะทำการแก้ไขปรับปรุงใหม่ เมื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2526 : 89-91)

6. ทำการคัดเลือกและปรับปรุงแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านต่างๆ ที่ได้จากขั้นที่ห้า

7. วิเคราะห์ คัดเลือกและปรับปรุงแบบสังเกต ได้แบบสังเกตที่ใช้ได้ 30 ข้อ จากจำนวนทั้งหมด 33 ข้อ

8. หาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต โดยผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัย นำแบบสังเกตพฤติกรรมที่สร้างเสร็จสมบูรณ์ ไปทดลองใช้สังเกตกับครูที่สอนในโรงเรียนพญาไท จำนวน 5 คน คือ ครูสุวรรณ สิริกุลสิงห์, ครูวนิดา รักวิชัย, ครูอานนท์ ทองคง, ครูศรีสมร เพ็ญไพบูลย์ และครูชัชณพงศ์ พรวนตันไทร หาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต 2 คน โดยวิธีของ Intra and Inter Observer Reliability โดยใช้สูตร Scott's Coefficient (สุวิธ แยมเพื่อน, 2545 : 31 ; อ้างอิงจาก Ober. 1971 : 80) คือ นำแบบสังเกตพฤติกรรมไปสังเกตในชั้นเรียน พร้อมบันทึกข้อมูลต่างๆ ในห้องเรียนที่มีการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ขณะที่สังเกตผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจะบันทึกแบบสังเกตต่างจำแนกประเภทและจดบันทึกพฤติกรรมการสอนโดยมิได้ปรึกษากัน นำผลบันทึกไปคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นตามสูตรของสก็อตต์ (Scott)

$$\text{สูตรที่ใช้ Reliability} = \frac{Po - Pe}{1.00 - Pe}$$

เมื่อ Po หมายถึง อัตราส่วนของความน่าจะเป็น (Probability) ของการสังเกตพฤติกรรมได้ตรงกันของผู้สังเกตทั้ง 2 คน

Pe หมายถึง อัตราส่วนของความน่าจะเป็น (Probability) ของการสังเกตพฤติกรรมได้ตรงกันที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญของผู้สังเกต 2 คน

Po หาได้จากผลต่างระหว่าง 1.00 และค่าผลรวมของผลต่างระหว่างจำนวนร้อยละของพฤติกรรมของผู้สังเกตทั้ง 2 คน

Pe หาได้จากสัดส่วนของความถี่ของพฤติกรรมที่มีจำนวนสูงสุดและรองลงมา โดยเลือกจากผู้สังเกตคนใดคนหนึ่งก็ได้ นำค่าทั้งสองมายกกำลังสองแล้วรวมกัน ค่าความเชื่อมั่นที่ได้จากการคำนวณจะเป็นของผู้สังเกตที่เราเลือกความถี่สูงสุดและรองลงมาในการหาค่า Pe

การคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยรวมพฤติกรรมที่บันทึกได้ของผู้สังเกตทั้ง 2 คน แล้วหาผลต่างระหว่างจำนวนร้อยละของพฤติกรรมในแต่ละด้านของผู้สังเกตทั้ง 2 หาค่า Po และ Pe แล้วคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ได้ค่า 0.9997 แยกเป็นรายด้านได้ค่าความเชื่อมั่นด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ 0.9998 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม 0.9998 ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม 0.9776 ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน 1.00

แฟลนเดอร์ (สุชาติ ผุดผ่อง, 2520 : 55 ; อ้างอิงจาก Ober. 1970 : 141) ได้กล่าวถึงค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตที่หาได้จากสูตร Scott's Coefficient จะมีค่าแปรผันระหว่าง 0.00 - 1.00

และค่าความเชื่อมั่นซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในการวิจัย เมื่อเครื่องมือที่แบ่งพฤติกรรมการพูดเป็น 10 ประเภท คือ 0.85 หรือสูงกว่านั้น แพลนเดอร์ ได้ทดลองใช้เครื่องมือที่ได้ปรับปรุงใหม่แบ่งพฤติกรรมการพูดเป็น 22 ประเภท ใช้ผู้สังเกต 6 คน หาค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตก่อนการวิจัย 19 ครั้ง ปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่น 18 ครั้งมีค่าระหว่าง 0.70 ถึง 0.86 และมี 1 ครั้งได้ค่าความเชื่อมั่น 0.56 ค่าเฉลี่ยของความเชื่อมั่นคือ 0.79 ส่วนโอเบอร์ (Ober. 1971 : 85) กล่าวว่า การสังเกตด้วยระบบ RCS ถ้าได้ความเชื่อมั่น 0.70 ขึ้นไปเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป และในการฝึกการสังเกตได้ค่าความเชื่อมั่นเพียง 0.60 ก็นับได้ว่ามีทักษะเพียงพอแล้ว

จากการทดลองสังเกตของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย มีค่าความเชื่อมั่นที่ได้จากการใช้แบบสังเกต พฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ 0.9997 ซึ่งถือว่าสูงพอที่จะดำเนินการสังเกตเพื่อเก็บข้อมูล ในการวิจัยต่อไป

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย มีผู้สังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ ครูผู้สอน 2 คน คือ ผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัย

1. ก่อนดำเนินการสังเกต ผู้วิจัยกับผู้ช่วยวิจัยได้ชี้แจงและสร้างข้อตกลงกันถึงวิธีการสังเกต และการให้คะแนนของแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนโดยผู้เรียนสำคัญที่สุดของครูผู้สอน

2. การดำเนินการสังเกต ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย ดำเนินการสังเกตในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ใช้เวลา 8 สัปดาห์ โดยเข้าสังเกตในห้องเดียวกัน สังเกตการสอนของครูผู้สอนคนละ 2 ครั้งๆ ละ 45 นาที ดังนี้

2.1 สังเกตครั้งที่ 1 ช่วงระหว่างวันที่ 1-30 มิถุนายน 2550

2.2 สังเกตครั้งที่ 2 ช่วงระหว่างวันที่ 1-30 กรกฎาคม 2550

นำผลการสังเกตทั้ง 2 ครั้งมารวมกัน ถือเป็นพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนคนนั้น

3. การตรวจให้คะแนน

ในแต่ละข้อของพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 ด้าน พิจารณาให้คะแนนเป็น ปฏิบัติให้ 1 คะแนน ไม่ปฏิบัติให้ 0 คะแนน

ตาราง 1 แสดงการให้คะแนนพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้
 การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร

รายการด้านพฤติกรรมที่ปฏิบัติ	จำนวนข้อ ที่สังเกต	จำนวน คน	คะแนน ครั้งที่ 1	คะแนน ครั้งที่ 2	ผลรวม คะแนน
1. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออก อย่างสร้างสรรค์	6	12	72	72	144
2. ด้านส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ จากกลุ่ม	6	12	72	72	144
3. ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม	9	12	108	108	216
4. ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน	9	12	108	108	216

4. เกณฑ์การแปลความหมาย หากำร้อยละของพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ในแต่ละด้านเพื่อจัดอันดับค่าความสำคัญ โดยใช้เกณฑ์ประมาณค่าพฤติกรรมดังนี้

ร้อยละ 81-100	หมายความว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
ร้อยละ 61-80	หมายความว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
ร้อยละ 41-60	หมายความว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
ร้อยละ 21-40	หมายความว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
ร้อยละ 1-20	หมายความว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5. หลังการทดลอง ผู้วิจัยได้นำแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ซึ่งข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตฯ ครั้งนี้ มาวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับผู้ช่วยวิจัย

6. การสนทนากลุ่มย่อย ดำเนินการสนทนาแบบกลุ่มย่อยในวันอังคารที่ 21 สิงหาคม 2550 เวลา 11.30-12.30 น. มีผู้เข้าร่วมครั้งนี้จำนวนทั้งสิ้น 7 คน โดยมี ครูเดือนใจ วสเกษม เป็นประธานใน

การดำเนินการ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มย่อย พร้อมทั้งได้จัดลำดับความถี่ของความคิดเห็น

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 สถิติพื้นฐาน

7.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

7.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

7.2.1 หาค่าความเที่ยงตรงของพฤติกรรมการสอนของครู ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of item Objective Congruence) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2526 : 89) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{โดยใช้สูตร} \quad IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมรวมกับจุดประสงค์
 $\frac{\sum R}{N}$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

7.2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต โดยการนำแบบสังเกตไปทดลองใช้ (Try out) กับครูโรงเรียนพญาไท ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน วิธีหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต 5 คน ตามสูตรของ Scott's Coefficient (สุวิธ เข้มผื่อน. 2545 : 31 ; อ้างอิงจาก Ober. 1971 : 80)

$$\text{สูตรที่ใช้ Reliability} = \frac{Po - Pe}{1.0 - Pe}$$

7.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7.3.1 หาค่าร้อยละในแต่ละลักษณะของพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนทั้ง 4 ด้าน

7.3.2 ทดสอบความแตกต่างเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูผู้สอนแยกตาม อายุ ประสบการณ์การสอน คุณวุฒิทางการศึกษา และระดับช่วงชั้นที่สอน โดยใช้วิธี The Mann – Whitney U – Test (ศิริชัย พงษ์วิชัย. 2548 : 170-173) โดยใช้โปรแกรม SPSS FOR WINDOWS

$$U = \frac{n_1 n_2 + n_1(n_1 + 1)}{2} R_1$$

และ

$$U = \frac{n_1 n_2 + n_2(n_2 + 1)}{2} R_2$$

โดยที่	U	แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน U-distribution
	n_1	แทน จำนวนคนในกลุ่มที่ 1
	n_2	แทน จำนวนคนในกลุ่มที่ 2
	R_1	แทน ผลรวมของค่าการจัดอันดับ (Rank) ของกลุ่มที่มีขนาด n_1
	R_2	แทน ผลรวมของค่าการจัดอันดับ (Rank) ของกลุ่มที่มีขนาด n_2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{R}$	หมายถึง ค่าเฉลี่ยการจัดลำดับ
N	หมายถึง จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
Σ	หมายถึง ผลรวมของการจัดอันดับ
Z	หมายถึง ค่าสถิติใน The Mann – Whitney U – Test
*	หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลำดับการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์และการแปลผลข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้นำเสนอตามลำดับขั้นตอนของการวิเคราะห์ดังนี้

1. ความถี่และค่าร้อยละ ผลการสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร โดยรวม จำแนกตามช่วงคะแนน
2. ความถี่และค่าร้อยละ ผลการสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ จำแนกตามช่วงคะแนน
3. ความถี่และค่าร้อยละ ผลการสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม จำแนกตามช่วงคะแนน
4. ความถี่และค่าร้อยละ ผลการสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม จำแนกตามช่วงคะแนน

5. ความถี่และค่าร้อยละ ผลการสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน จำแนกตามช่วงคะแนน

6. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ด้านต่างๆ จำแนกตามอายุ

7. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ด้านต่างๆ จำแนกตามประสบการณ์การสอน

8. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ด้านต่างๆ จำแนกตามคุณวุฒิทางการศึกษา

9. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ด้านต่างๆ จำแนกตามช่วงชั้นที่สอน

10. รวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง 2 แสดงผลคะแนนพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร

รายการด้านพฤติกรรมที่ปฏิบัติ	จำนวนข้อ ที่สังเกต	จำนวน คน	คะแนน ครั้งที่ 1	คะแนน ครั้งที่ 2	ผลรวม คะแนน
1. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออก อย่างสร้างสรรค์	6	12	66	65	131
2. ด้านส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ จากกลุ่ม	6	12	63	62	125

ตาราง 2 (ต่อ)

รายการด้านพฤติกรรมที่ปฏิบัติ	จำนวนข้อ ที่สังเกต	จำนวน คน	คะแนน ครั้งที่ 1	คะแนน ครั้งที่ 2	ผลรวม คะแนน
3. ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม	9	12	92	89	181
4. ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน	9	12	97	93	190

จากตาราง 2 แสดงผลการให้คะแนนของผู้วิจัยกับผู้ช่วยวิจัยจากการสังเกตพฤติกรรม การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียน พญาไท กรุงเทพมหานคร 4 ด้าน จำนวน 2 ครั้ง จากผู้ถูกสังเกตทั้งหมด 12 คน

ตาราง 3 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. อายุ		
ต่ำกว่า 40 ปี	8	66.67
40 ปีขึ้นไป	4	33.33
รวม	12	100
2. ประสบการณ์การสอน		
ต่ำกว่า 6 ปี	5	41.67
6 ปีขึ้นไป	7	58.33
รวม	12	100

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
3. คุณวุฒิทางการศึกษา		
ปริญญาตรี	7	58.33
ปริญญาโท	5	41.67
รวม	12	100
4. ระดับช่วงชั้นที่สอน		
ช่วงชั้นที่ 1	6	50.00
ช่วงชั้นที่ 2	6	50.00
รวม	12	100

จากตาราง 3 แสดงว่า ผู้ถูกสังเกตทั้งหมด 12 คน ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนที่มีอายุสูงกว่า 40 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 66.67 มีประสบการณ์การสอนตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป ร้อยละ 58.33 มีคุณวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาตรีร้อยละ 58.33 และปฏิบัติหน้าที่การสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 50.00 เท่ากัน

ตาราง 4 ความถี่และค่าร้อยละ ผลการสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอน
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร
โดยรวม จำแนกตามช่วงคะแนน

รายการด้านพฤติกรรมที่ปฏิบัติ	คะแนนเต็ม	ช่วงร้อยละของคะแนน					รวมคะแนน
		1-20	21-40	41-60	61-80	81-100	
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	
ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้	6	4	3	8	6	51	72
แสดงออกอย่างสร้างสรรค์		5.56	4.17	11.11	8.33	70.83	100

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการด้านพฤติกรรมที่ปฏิบัติ	คะแนน เต็ม	ช่วงร้อยละของคะแนน					รวม คะแนน
		1-20	21-40	41-60	61-80	81-100	
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จัก	6	6	4	9	11	42	72
แสวงหาความรู้จากกลุ่ม		8.33	5.56	12.50	15.28	58.33	100
ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและ	9	15	5	14	15	59	108
จริยธรรม		13.89	4.63	12.96	13.89	54.63	100
ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน	9	9	8	6	13	72	108
		8.33	7.40	5.56	12.04	66.67	100
รวมทุกด้าน	30	34	20	37	45	224	360
		9.44	5.56	10.28	12.50	62.22	100

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีโดยรวมและรายด้านปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 5 ความถี่และค่าร้อยละ ผลการสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอน
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร
ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ จำแนกตามช่วงคะแนน

รายการด้านพฤติกรรมที่ปฏิบัติ	ช่วงร้อยละของคะแนน					รวม
	1-20	21-40	41-60	61-80	81-100	
	น้อย	น้อย	ปาน	มาก	มาก	
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด	
ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์						
1. ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่จะเรียนรู้	4 33.33	3 25	4 3.33	0 0.00	1 8.33	12 100
2. จัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม	0 0.00	0 0.00	2 16.67	3 25	7 58.33	12 100
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง	0 0.00	0 0.00	1 8.33	2 16.67	9 75.00	12 100
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดแก้ไขปัญหาได้	0 0.00	0 0.00	1 8.33	1 8.33	10 83.33	12 100
5. ใช้เทคนิคการตั้งคำถามปลายเปิด	0 0.00	0 0.00	0 0.00	0 0.00	12 100	12 100

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการด้านพฤติกรรมที่ปฏิบัติ	ช่วงร้อยละของคะแนน					รวม
	1-20	21-40	41-60	61-80	81-100	
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
6. ใช้เทคนิคการพูดช่วยเพื่อให้ผู้เรียนตอบ	0	0	0	0	12	12
และแสดงความคิดเห็น	0.00	0.00	0.00	0.00	100	100
รวมทุกข้อ	4	3	8	6	51	72
	5.56	4.17	11.11	8.33	70.83	100

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์โดยรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อแจกแจงรายข้อพบว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ยกเว้นข้อ 1 ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตาราง 6 ความถี่และค่าร้อยละ ผลการสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม จำแนกตามช่วงคะแนน

รายการด้านพฤติกรรมที่ปฏิบัติ	ช่วงร้อยละของคะแนน					รวม
	1-20	21-40	41-60	61-80	81-100	
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม						
7. ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม	3	1	3	0	5	12
	25.00	8.33	25.00	0.00	41.67	100

ตาราง 6 (ต่อ)

รายการด้านพฤติกรรมที่ปฏิบัติ	ช่วงร้อยละของคะแนน					รวม
	1-20	21-40	41-60	61-80	81-100	
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	
8. มอบหมายหน้าที่และภาระงานให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ	0 0.00	1 8.33	0 0.00	1 8.33	10 83.33	12 100
9. ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย	1 8.33	0 0.00	1 8.33	5 41.67	5 41.67	12 100
10. ให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากเพื่อนและกลุ่มในขณะเรียน	1 8.33	1 8.33	1 8.33	0 0.00	9 75.00	12 100
11. ฝึกให้ผู้เรียนยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล	0 0.00	0 0.00	1 8.33	0 0.00	11 91.67	12 100
12. สอนให้ผู้เรียนเคารพสิทธิ์และหน้าที่ซึ่งกันและกัน	1 8.33	1 8.33	3 25.00	5 41.67	2 16.67	12 100
รวมทุกข้อ	6 8.33	4 5.56	9 12.50	11 15.28	42 58.33	72 100

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่มโดยรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อแจกแจงรายข้อพบว่า ข้อ 12 ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ตาราง 7 ความถี่และค่าร้อยละ ผลการสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอน

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร
 ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม จำแนกตามช่วงคะแนน

รายการด้านพฤติกรรมที่ปฏิบัติ	ช่วงร้อยละของคะแนน					รวม
	1-20	21-40	41-60	61-80	81-100	
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	
ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม						
13. ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม	0	0	0	0	12	12
	0.00	0.00	0.00	0.00	100	100
14. ฝึกให้ผู้เรียนมีวินัยในการเข้าแถว	1	0	1	1	9	12
	8.33	0.00	8.33	8.33	75.00	100
15. ชี้แจงเกี่ยวกับข้อตกลง กฎระเบียบอย่างสม่ำเสมอ	8	0	3	1	0	12
	66.67	0.00	25.00	8.33	0.00	100
16. สอนให้ผู้เรียนมีสัมมาคาระกับครู-อาจารย์และบุคคลอื่น	0	0	0	2	10	12
	0.00	0.00	0.00	16.67	83.33	100
17. อบรมและให้คำแนะนำเมื่อผู้เรียนประพฤติตนไม่เหมาะสม	0	0	1	1	10	12
	0.00	0.00	8.33	8.33	83.33	100
18. ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคุณค่าการใช้ทรัพย์สินส่วนรวม	4	2	4	1	1	12
	33.33	16.67	33.33	8.33	8.33	100

ตาราง 7 (ต่อ)

รายการด้านพฤติกรรมที่ปฏิบัติ	ช่วงร้อยละของคะแนน					รวม
	1-20	21-40	41-60	61-80	81-100	
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	
19. สอนให้ผู้เรียนรู้จักการเสียสละเพื่อส่วนรวม	1 8.33	0 0.00	2 16.67	3 25.00	6 50.00	12 100
20. สอนให้ผู้เรียนช่วยเหลือเพื่อนร่วมชั้นเรียนและผู้อื่น	1 8.33	0 0.00	0 0.00	3 25.00	8 66.67	12 100
21. สอนให้ผู้เรียนซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น	0 0.00	3 25.00	3 25.00	3 25.00	3 25.00	12 100
รวมทุกข้อ	15 13.89	5 4.63	14 12.96	15 13.89	59 54.63	108 100

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรมโดยรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อแจกแจงรายข้อพบว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นข้อ 15 และข้อ 18 ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตาราง 8 ความถี่และค่าร้อยละ ผลการสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอน

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร
ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน จำแนกตามช่วงคะแนน

รายการด้านพฤติกรรมที่ปฏิบัติ	ช่วงร้อยละของคะแนน					รวม
	1-20	21-40	41-60	61-80	81-100	
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	
ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน						
22. ทักทายและสร้างความคุ้นเคยในการเรียนรู้กับผู้เรียนก่อนการปฏิบัติการสอน	0 0.00	0 0.00	0 0.00	1 8.33	11 91.67	12 100
23. สร้างบรรยากาศความกระตือรือร้นในการเรียน	0 0.00	0 0.00	0 0.00	0 0.00	12 100	12 100
24. จัดให้มีกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน	0 0.00	0 0.00	0 0.00	4 33.33	8 66.67	12 100
25. ยกย่องชมเชยผู้เรียนที่ปฏิบัติตัวดี	0 0.00	0 0.00	0 0.00	1 8.00	11 96.67	12 100
26. มีเทคนิคในการพูดให้ผู้เรียนเกิดอารมณ์ขัน	3 25.00	1 8.33	4 33.33	1 8.33	3 25.00	12 100
27. มีความเป็นมิตร และห่วงใยในตัวผู้เรียน	0 0.00	2 16.67	0 0.00	1 8.33	9 75.00	12 100

ตาราง 8 (ต่อ)

รายการด้านพฤติกรรมที่ปฏิบัติ	ช่วงร้อยละของคะแนน					รวม
	1-20	21-40	41-60	61-80	81-100	
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	
28. สอบถามความก้าวหน้าในงานที่มอบหมายพร้อมทั้งให้คำแนะนำและตรวจงาน	0 0.00	2 16.67	1 8.33	0 0.00	9 75.00	12 100
29. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและซักถามความเข้าใจในระหว่างเรียน	0 0.00	0 0.00	0 0.00	5 41.67	7 58.33	12 100
30. ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของครูผู้สอน	6 50.00	3 25.00	1 8.30	0 0.00	2 16.67	12 100
รวมทุกข้อ	9 8.33	8 7.40	6 5.56	13 12.04	72 66.67	108 100

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนโดยรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อแจกแจงรายข้อพบว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นข้อ 26 ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และข้อ 30 ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้

การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ด้านต่างๆ จำแนกตามอายุ

ด้าน	อายุ						Z
	ต่ำกว่า 40 ปี			40 ปีขึ้นไป			
	N	$\bar{R}$	Σ	N	$\bar{R}$	Σ	
1. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์	4	5.50	22.00	8	7.00	56.00	-0.83
2. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม	4	6.63	26.50	8	6.44	51.50	-0.09
3. ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม	4	4.75	19.00	8	7.38	59.00	-1.24
4. ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน	4	5.25	21.00	8	7.13	57.00	-0.91
รวมทุกด้าน	4	5.50	22.00	8	7.00	56.00	-0.68

จากตาราง 9 จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($Z = -0.68$) แสดงว่าอายุไม่มีส่วนทำให้ครูผู้สอนมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านต่างๆ แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และพบว่าครูผู้สอนที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านต่างๆ สูงกว่าครูผู้สอนที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้
 ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ด้านต่างๆ จำแนกตาม
 ประสบการณ์การสอน

ด้าน	ประสบการณ์การสอน						Z
	ต่ำกว่า 6 ปี			6 ปีขึ้นไป			
	N	$\bar{R}$	Σ	N	$\bar{R}$	Σ	
1. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดง ออกอย่างสร้างสรรค์	5	6.10	30.50	7	6.79	47.50	-0.40
2. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จัก แสวงหาความรู้จากกลุ่ม	5	5.70	28.50	7	7.07	49.50	-0.69
3. ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและ จริยธรรม	5	4.90	24.50	7	7.64	53.50	-1.36
4. ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน	5	6.40	32.00	7	6.57	46.00	-0.09
รวมทุกด้าน	5	5.70	28.50	7	7.07	49.50	-0.65

จากตาราง 10 จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($Z = -0.65$) แสดงว่าประสบการณ์การสอนไม่มีส่วนทำให้ครูผู้สอนมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านต่างๆแตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และพบว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอน 6 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านต่างๆ สูงกว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า

6 ปี

ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้
 ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ด้านต่างๆ จำแนกตาม
 คุณวุฒิทางการศึกษา

ด้าน	คุณวุฒิทางการศึกษา						Z
	ปริญญาตรี			ปริญญาโท			
	N	$\bar{R}$	Σ	N	$\bar{R}$	Σ	
1. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดง ออกอย่างสร้างสรรค์	7	5.93	41.50	5	7.30	36.50	-0.79
2. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จัก แสวงหาความรู้จากกลุ่ม	7	5.14	36.00	5	8.40	42.00	-1.64
3. ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและ จริยธรรม	7	5.64	39.50	5	7.70	38.50	-1.02
4. ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน	7	6.07	42.50	5	7.10	35.50	-0.52
รวมทุกด้าน	7	5.36	37.50	5	8.10	40.50	-1.30

จากตาราง 11 จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($Z = -1.30$) แสดงว่าคุณวุฒิทางการศึกษาไม่มีส่วนทำให้ครูผู้สอนมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านต่างๆ แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และพบว่าครูผู้สอนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโท มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านต่างๆ สูงกว่าครูผู้สอนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้
 ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ด้านต่างๆ จำแนกตาม
 ระดับช่วงชั้นที่สอน

ด้าน	ระดับช่วงชั้นที่สอน						Z
	ช่วงชั้นที่ 1			ช่วงชั้นที่ 2			
	N	$\bar{R}$	Σ	N	$\bar{R}$	Σ	
1. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดง ออกอย่างสร้างสรรค์	6	6.50	39.00	6	6.50	39.00	0.00
2. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จัก แสวงหาความรู้จากกลุ่ม	6	4.50	27.00	6	8.50	51.00	-2.05*
3. ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและ จริยธรรม	6	6.83	41.00	6	6.17	37.00	-0.34
4. ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน	6	5.83	33.00	6	7.50	45.00	-0.68
รวมทุกด้าน	6	5.50	33.00	6	7.50	45.00	-0.96

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนระดับช่วงชั้นที่สอนต่างกันมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($Z = -0.96$) เมื่อแยกเป็นพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นรายด้าน พบว่า ครูผู้สอนมีพฤติกรรมการสอนด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือครูผู้สอนในระดับช่วงชั้นที่ 2 มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่มสูงกว่าครูผู้สอนในระดับช่วงชั้นที่ 1

ส่วนพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านอื่นๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าระดับช่วงชั้นที่สอนไม่มีส่วนทำให้ครูผู้สอนมีพฤติกรรมการสอนด้านต่างๆ แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และพบว่าครูผู้สอนระดับช่วงชั้นที่ 2 มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนด้านต่างๆ สูงกว่าครูผู้สอนระดับช่วงชั้นที่ 1

ตาราง 13 ข้อมูลการสนทนากลุ่มย่อยเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร

ลำดับที่	การสนทนากลุ่มย่อยพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความถี่
ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์		
1	ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้กล้าแสดงออกโดยจัดให้มีการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน	7
2	ฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์งานอย่างมีความมั่นใจ	7
3	สอบถามความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนการเข้าสู่บทเรียน	4
ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม		
1	ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของแต่ละกลุ่ม	7
2	การเรียนรู้แบบกลุ่มผู้เรียนต้องหมุนเวียนสับเปลี่ยนหน้าที่รับผิดชอบภายในกลุ่ม	6
3	ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักหน้าที่รับผิดชอบของตนเอง	6
4	ส่งเสริมผู้เรียนใช้สิทธิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหน้าที่ในการทำงานภายในกลุ่ม	5
ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม		
1	ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างกฎระเบียบและบทลงโทษเมื่อกระทำความผิด	7
2	สอนให้ผู้เรียนรู้จักประโยชน์และเห็นคุณค่าของการใช้ทรัพย์สินส่วนรวม	6
3	ฝึกให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน	5
ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน		
1	ครูผู้สอนต้องมีการเตรียมการสอนก่อนเข้าสอนทุกครั้ง	7
2	เปิดโอกาสพร้อมกับยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการสอนของตนเอง	7

จากตาราง 13 ข้อมูลการสนทนากลุ่มย่อยพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน

1. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ครูผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นมากที่สุด คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้กล้าแสดงออกโดยจัดให้มีการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน ฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์งานอย่างมีความมั่นใจ และสอบถามความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนการเข้าสู่บทเรียน

2. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม ครูผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นมากที่สุด คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้สิทธิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหน้าที่ในการทำงานภายในกลุ่ม การเรียนรู้แบบกลุ่มผู้เรียนต้องหมุนเวียนสลับเปลี่ยนหน้าที่รับผิดชอบภายในกลุ่ม ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักหน้าที่รับผิดชอบของตนเอง และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของแต่ละกลุ่ม

3. ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม ครูผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นมากที่สุด คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างกฎระเบียบและบทลงโทษเมื่อกระทำความผิด สอนให้ผู้เรียนรู้จักประโยชน์และเห็นคุณค่าของการใช้ทรัพย์สินส่วนรวม และฝึกให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

4. ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน ครูผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นมากที่สุด คือ ครูผู้สอนต้องมีการเตรียมการสอนก่อนการเข้าสอนทุกครั้ง เปิดโอกาสและยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการสอนของตนเอง พร้อมทั้งสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองกับผู้เรียน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร” เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานทางธุรกิจ ดังรายละเอียดของการศึกษาต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ในด้านต่างๆ ต่อไปนี้
 - 1.1 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์
 - 1.2 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม
 - 1.3 ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม
 - 1.4 ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 ด้าน โดยจำแนกตาม อายุ ประสบการณ์การสอน คุณวุฒิทางการศึกษา ระดับช่วงชั้นที่สอน
3. เพื่อรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2550 จำนวน 12 คน ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ดังกล่าวเป็นพื้นฐานทางธุรกิจ และได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูผู้สอนที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่างกัน
2. ครูผู้สอนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่างกัน
3. ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่างกัน
4. ครูผู้สอนที่สอนในระดับช่วงชั้นต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในด้านต่างๆ แบ่งออกเป็น 4 คุณลักษณะ จำนวน 30 ข้อ ดังนี้

1. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์	ข้อที่ 1-6
2. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม	ข้อที่ 7-12
3. ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม	ข้อที่ 13-21
4. ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน	ข้อที่ 22-30

ผู้วิจัยสร้างและปรับปรุงแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีทั้งฉบับจนมีคุณภาพสูงเพียงพอ โดยหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสังเกตและหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับอยู่ในระดับ 0.9997 (ดูการคำนวณในภาคผนวก)

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

1. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนด้านต่างๆ โดยดัดแปลงมาจากแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของ สุชาติ ผุดผ่อง สุวิษ แยมเพื่อน ศิริประภา พินิตตานนท์ รังรอง สมมิตร

2. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยไปสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่เป็นกลุ่มประชากร โดยใช้แบบสังเกตที่สร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการบันทึกพฤติกรรมการสอนต่างๆ เข้าสังเกตในห้องเดียวกัน สังเกตการณ์สอนครูผู้สอนคนละ 2 ครั้ง ครั้งละ 45 นาที ดังนี้

- 2.1 สังเกตครั้งที่ 1 ช่วงระหว่างวันที่ 1-30 มิถุนายน 2550

2.2 สังเกตครั้งที่ 2 ช่วงระหว่างวันที่ 1-30 กรกฎาคม 2550

นำผลการสังเกตทั้ง 2 ครั้งมารวมกัน ถือเป็นพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนคนนั้น และหาความเชื่อมั่นของแบบสังเกตรวมทั้ง 2 ครั้ง อยู่ในระดับ 0.9998

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตที่ใช้บันทึกพฤติกรรมการสอนด้านต่างๆ ด้วยสูตรของ สก็อตต์ (Scott's Coefficient)
2. หาค่าร้อยละของพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านต่างๆ ออกเป็นแต่ละด้านของครูผู้สอน
3. ทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจำแนกตามอายุ ประสบการณ์การสอน คุณวุฒิการศึกษา และระดับช่วงชั้นที่สอน โดยใช้ Mann – Whitney U Test ใช้โปรแกรม SPSS FOR WINDOWS
4. ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มย่อย จัดลำดับความถี่ของการตอบคำถาม พร้อมทั้งหาค่าร้อยละ

สรุปผลการศึกษาวิจัย

จากการสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม และด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน สรุปผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร โดยทั่วไปที่สังเกตพบว่า ครูผู้สอนมีพฤติกรรมด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 70.83 รองลงมาเป็นพฤติกรรมด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 66.67 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 58.33 และด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด 54.63 เช่นเดียวกัน
2. ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท

กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ ประสบการณ์การสอน คุณวุฒิทางการศึกษา และระดับช่วงชั้นที่สอน ด้านต่างๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. จากการสนทนากลุ่มย่อยได้รวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในด้านต่างๆ ดังนี้

3.1 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ครูผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นมากที่สุด คือ สอบถามความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนการเข้าสู่บทเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้กล้าแสดงออกโดยจัดให้มีการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน และฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์งานอย่างมีความมั่นใจ

3.2 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม ครูผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นมากที่สุด คือ ส่งเสริมผู้เรียนใช้สิทธิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหน้าที่ในการทำงานภายในกลุ่ม การเรียนรู้แบบกลุ่มผู้เรียนต้องหมุนเวียนสับเปลี่ยนหน้าที่รับผิดชอบภายในกลุ่ม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของแต่ละกลุ่ม และฝึกให้ผู้เรียนรู้จักหน้าที่รับผิดชอบของตนเอง

3.3 ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม ครูผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นมากที่สุด คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างกฎระเบียบและบทลงโทษเมื่อกระทำความผิด ฝึกให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และสอนให้ผู้เรียนรู้จักประโยชน์และเห็นคุณค่าของการใช้ทรัพย์สินส่วนรวม

3.4 ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน ครูผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นมากที่สุด คือ ครูผู้สอนต้องมีการเตรียมการสอนก่อนการเข้าสอนทุกครั้ง สร้างบรรยากาศความเป็นกันเองกับผู้เรียน เปิดโอกาสและยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการสอนของตนเอง

อภิปรายผล

1. ผลการสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร โดยหาค่าร้อยละของพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 ค่าร้อยละของพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์

ผลจากการวิจัยพบว่าครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ปฏิบัติ

อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 70.83 เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเพราะโรงเรียนพญาไท จังหวัดกรุงเทพมหานคร ได้เข้าร่วมโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ (วพร.) ร่วมกับคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมีการเปิดอบรมสัมมนาครูผู้สอนอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ทั้งในและนอกสถานที่ โดยเฉพาะภายในได้จัดให้มีสัมมนาครูผู้สอนเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจในหน้าที่ของความเป็นครู ขณะเดียวกันครูผู้สอนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ค่อนข้างมาก ก็มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 6 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 58.33 ถ้าแยกวิเคราะห์เป็นพฤติกรรมย่อย พบว่า ครูผู้สอนใช้เทคนิคการตั้งคำถาม ปลายเปิด และใช้เทคนิคการพูดช่วยเพื่อให้ผู้เรียนตอบและแสดงความคิดเห็น ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 100 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดแก้ไขปัญหาได้ ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 83.33 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 75.00 จัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 58.33 ยกเว้นครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่จะเรียนรู้ ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 33.33 ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท ส่วนใหญ่ยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่จะเรียนรู้ เพราะครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้จัดเตรียมการสอนก่อนล่วงหน้าสำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ในการเรียน 1 คาบเรียน หรือ 50 นาที จึงเป็นเรื่องยากที่ครูผู้สอนจะให้เวลาหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรพงษ์ สุภูตะโยธิน (2542 : 37) พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การเตรียมการสอนล่วงหน้า คิดเป็นร้อยละ 86.00

1.2 ค่าร้อยละของพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม

ผลจากการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม โดยทั่วไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 58.33 ซึ่งเกิดจากการที่โรงเรียนพญาไทมีนโยบายให้ครูผู้สอนฝึกให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างหลากหลายทั้งภายในห้องเรียนและนอกห้องรวมทั้งนอกสถานศึกษาด้วย ภายใต้การยอมรับสิทธิ์และความคิดเห็นจากเพื่อนร่วมกลุ่มและความเห็นคิดของเพื่อนต่างกลุ่ม และเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถฝึกปฏิบัติมากขึ้น และครูผู้สอนลดบทบาทจากการเป็นผู้ออกคำสั่งมาเป็นแค่ผู้ให้คำแนะนำ เมื่อแยกวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามรายชื่อพบว่า การสอนให้ผู้เรียนเคารพสิทธิ์และหน้าที่ซึ่งกันและกันปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 41.67 ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนยอมรับในบทบาทและผลงานของเพื่อน ฝึกทักษะทางสังคม ได้กล้าแสดงออกและเคารพสิทธิ์ซึ่งกันและกัน พร้อมกันนี้เป็น

การฝึกให้ผู้เรียนมีความเป็นผู้นำและให้เกิดความสามัคคีกันภายในกลุ่ม ในชั้นเรียน มีการทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จินดา ทับจีน (2546 : 66) พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูในการสอนให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม (= 4.05) อยู่ในระดับดีมาก

1.3 ค่าร้อยละของพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม โดยทั่วไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 54.83 ซึ่งเกิดจากโรงเรียนพญาไท ได้รับคัดเลือกจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นโรงเรียนแกนนำวิถีพุทธ พร้อมทั้งนำโครงการดังกล่าวมาบูรณาการให้สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มาเป็นแนวทางในการอบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนดำรงชีวิตอย่างพอเพียง และโรงเรียนได้จัดการอบรมเรื่องวิถีพุทธให้กับครูผู้สอนทั้งในและนอกโรงเรียน พร้อมทั้งสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้าร่วมการประกวดแข่งขันเรื่องคุณธรรมจริยธรรมในหน่วยงานต่างๆ และเมื่อแยกวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามรายชื่อพบว่า การชี้แจงเกี่ยวกับข้อตกลง กฎระเบียบ อย่างสม่ำเสมอ นั้น ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 66.67 ทั้งนี้เพราะครูผู้สอนไม่ได้คำนึงถึงข้อตกลง กฎระเบียบที่ทางโรงเรียนกำหนด แต่ให้ความสำคัญในเรื่องกิริยามารยาท การมีสัมมาคารวะของผู้เรียนต่อบุคคลอื่น เมื่อผู้เรียนประพฤติผิดก็จะตักเตือนว่ากล่าวเน้นในเรื่องระเบียบวินัยในการเข้าแถว การชี้แจงให้ผู้เรียนทราบถึงข้อตกลงและกฎระเบียบของโรงเรียนนั้นจึงมีน้อย เพราะคิดว่าผู้เรียนทราบอยู่ก่อนหน้านั้นแล้ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิห ขัมเผื่อน (2545 : 55) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตักเตือนผู้เรียนที่ปฏิบัติผิดระเบียบวินัย ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือร้อยละ 37.50 เช่นกัน

1.4 ค่าร้อยละของพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน โดยทั่วไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 66.67 เมื่อแยกวิเคราะห์รายชื่อพบว่า พฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนที่ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของครูผู้สอนยังปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือร้อยละ 50.00 ทั้งนี้เพราะว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่ต้องการสอนให้จบทันตามเนื้อหาของหลักสูตรโดยเร็ว ทำให้ครูผู้สอนไม่สามารถจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนของครูผู้สอนว่ามีความเข้าใจมากน้อยขนาดไหน และแนวการสอนของครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมการสอนแบบไหนที่ผู้เรียนพอใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริประภา พินิตตานนท์

(2546 : 50) พบว่า ครูให้นักเรียนได้เลือก/เสนอแนะ วิธีการจัดกิจกรรม/รูปแบบการจัดกิจกรรมน้อยที่สุด ร้อยละ 100

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จำแนกตัวแปรตาม อายุ ประสบการณ์การสอน คุณวุฒิการศึกษา และช่วงชั้นที่สอน ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ทุกด้านระหว่างอายุของครูผู้สอน ที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี กับครูผู้สอนที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เพราะครูผู้สอนที่เข้ามาทำงานใหม่ต้องผ่านการสอบแข่งขัน ขณะที่เรียนต้องผ่านประสบการณ์การฝึกสอน และเมื่อเข้ามาทำงานต้องผ่านการประเมินการสอนอย่างน้อย 6 เดือน จากกรรมการประเมินภายในและกรรมการภายนอกโรงเรียนที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการสถานศึกษา ตามมาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด จึงทำให้ครูผู้สอนปรับตัวต้องแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องและหลากหลาย พร้อมกันนั้นทางโรงเรียนได้จัดให้มีการเข้ารับการอบรมการสอนที่โรงเรียนจัดขึ้นหน่วยงานอื่นจัดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาตลอด จึงทำให้พฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ สุวิช แยมเพื่อน (2545 : 47) พบว่า อายุของครูไม่มีส่วนทำให้ครูมีพฤติกรรมการสอนด้านต่างๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ทุกด้านระหว่างประสบการณ์การสอนของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 6 ปี กับครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอน 6 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เพราะประสบการณ์การสอนด้านต่างๆ แต่เดิมในอดีตอาจสามารถนำมาใช้ได้ แต่ในปัจจุบันนี้ด้วยวิทยาการต่างๆ มีความทันสมัยมากขึ้น สื่อการเรียนการสอนที่นำมาใช้ประกอบการสอนมีความทันสมัย และครูผู้สอนสามารถศึกษาหาความรู้ได้อย่างหลากหลายทาง เช่น อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ทำให้ครูผู้สอนมีความรู้รอบด้าน และไม่ล้าสมัย ไม่ต้องเสียเวลาในการเรียนรู้ที่ลองผิดลองถูกเหมือนการสอนในอดีต สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ พรหมพิน (2546 : 94) พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน และประสบการณ์ในการอบรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกัน

2.3 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ทุกด้านระหว่างคุณวุฒิทางการศึกษาของครูผู้สอนที่มีคุณวุฒิปริญญาตรี กับปริญญาโท แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542 : 17) ที่ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ครูผู้สอนจึงต้องมีการพัฒนาตนเองในการแสวงหาความรู้ตลอดเวลา เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าเทียมกัน พร้อมกันนี้โรงเรียนยังให้การอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินดา ทับจิน (2546 : 72) พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการจัดลำดับ () ครูผู้สอนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโท มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสูงกว่าครูผู้สอนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี เนื่องจากครูผู้สอนที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโทมีประสบการณ์ในการศึกษาค้นคว้าแหล่งความรู้ต่างๆ มากกว่า ทำให้แนวคิดและวิธีการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กว้างและหลากหลายตามความรู้ความสามารถของตนเองให้เป็นไปตามแนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.4 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ทุกด้านในการสอนระดับช่วงชั้นที่ 1 และระดับช่วงชั้นที่ 2 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนในแต่ละระดับช่วงชั้น ผ่านการอบรมการสอน อบรมการจัดกิจกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับข้อเสนอของ เรืองลักษณ์ โรจน์พันธ์ (2529 : 9) ได้ให้ข้อคิดว่า การฝึกอบรมเป็นการกระตุ้นเตือนผู้ปฏิบัติงานให้ปฏิบัติเพื่อความก้าวหน้าของตน ทำให้ระบบและวิธีการทำงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น และช่วยให้มีการแก้ไขข้อบกพร่องของการปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ไม่ว่าครูผู้สอนจะสอนในระดับช่วงชั้นใด ครูผู้สอนจะมีการจัดระบบและวิธีการทำงานของตนเองตลอดเวลา และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกระดับสายชั้น

เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม พบว่าครูผู้สอนที่สอน

ในระดับช่วงชั้นที่ 2 มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเกิดจากผู้เรียนในระดับช่วงชั้นที่ 2 มีความพร้อมในการเรียนรู้และตอบสนองต่อกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าผู้เรียนระดับช่วงชั้นที่ 1 สอดคล้องกับ อัญชลี ไสยวรรณ (2543 : 3) ได้กล่าวว่าการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ควรดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมเสรี และจัดประสบการณ์โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด ซึ่งเรื่องของความพร้อมของผู้เรียนมีส่วนสำคัญในการจัดกิจกรรมกลุ่ม และประสบการณ์ต่างๆ อย่างมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่าพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี หลายข้อยังปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ดังต่อไปนี้

1.1 ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่จะเรียนรู้ ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด เพราะครูผู้สอนส่วนใหญ่มีการเตรียมการสอนมาก่อนล่วงหน้าอยู่ก่อนแล้ว จึงพยายามจัดการเรียนการสอนให้ทันตามกำหนดเวลา ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องยืดหยุ่นแผนการสอนให้ผู้เรียนมีโอกาสมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรม กำหนดเนื้อหาสาระที่จะเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้อย่างมีความสุข เป็นคนดี คนเก่ง ต่อไป

1.2 ครูผู้สอนชี้แจงเกี่ยวกับข้อตกลง กฎระเบียบอย่างสม่ำเสมอ ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด อาจเพราะว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่เน้นในเรื่องกิริยามารยาท การมีสัมมาคาระของผู้เรียนมากกว่าการชี้แจงเกี่ยวกับข้อตกลง กฎระเบียบ ซึ่งในเรื่องดังกล่าวครูผู้สอนต้องทำข้อตกลงกับผู้เรียนถึงมาตรการและบทลงโทษต่างๆ เมื่อผู้เรียนทำผิด ผู้เรียนสามารถยอมรับได้ พร้อมทั้งจัดพิมพ์และติดประกาศสัมพันธ์กับผู้เรียนได้ทราบในชั้นเรียนด้วย

1.3 ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคุณค่าการใช้ทรัพย์สินส่วนรวม ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด เพราะครูส่วนใหญ่เห็นเป็นนโยบายส่วนรวมจึงให้ความสำคัญในการประชาสัมพันธ์น้อยกว่าในเรื่องอื่นๆ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องชักชวนความเข้าใจกับครูผู้สอนให้ทราบถึงนโยบายและเป็นผู้ณรงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักประ โยชน์ คุณค่าการใช้ทรัพย์สินส่วนรวม

1.4 ครูผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของตนเอง เพื่อเป็นการประเมินการสอน และสามารถทราบถึงความต้องการของผู้เรียนในการเรียนครั้งต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายขอบเขตการศึกษาวิจัยให้กว้างขึ้น โดยอาจจะมีการศึกษาพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ด้วย

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงทดลอง โดยการแบบเปรียบเทียบระหว่างการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ ว่าผู้เรียนมีความสนใจการเรียน มีประสิทธิภาพในการเรียนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. (2526). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีเดชา.
- กรมวิชาการ, สำนักงาน. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรังส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรรณิการ์ เนื่องจำนง. (2541). พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูวิทยาลัยเทคนิคกลุ่มอาชีวศึกษา ตะวันออก. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- การประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง, สำนักงาน (2525). การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกับความ ต้องการของครูที่สอนชั้นประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง. พัทลุง : สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพัทลุง. อัดสำเนา.
- กิ่งฟ้า สินธุวงษ์. (ม.ป.ป). การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. เอกสาร ประกอบการอบรมการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. ขอนแก่น : วิทยาลัยสาธาณสุขสิรินธร.
- โกวิท ประวาลพุกษ์. (2542). พัฒนาการศึกษาแท้และแฟ้มพัฒนางาน. กรุงเทพฯ : บริษัทเดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์ จำกัด.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จิตรว วสุวานิช. (2531). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : แสงจันทร์การพิมพ์.
- จินดา ทับจิน. (2546). พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยยง พรหมวงศ์. (2525). นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง และคณะ. (2545). ผู้เรียนเป็นสำคัญและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครู มืออาชีพตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สถาพรบุ๊คส์.
- ทัศนีย์ สุขเมธี. (2535). พฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูธนบุรี สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.

- ทิสนา แจมมณี. (2542, พฤษภาคม). การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : วิชาการ. 2(5) : 3-30.
- ทิสนา แจมมณี. (2549). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรวุฒิ ประทุมณพรัตน์. (2530). การบริหารและการนิเทศการศึกษา. สงขลา : เทมการพิมพ์
- นภาลักษณ์ รุ่งสุวรรณ. (2549, กันยายน). การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ CHILD CENTERED. วารสารของครูโดยครูเพื่อครูวิทยากร. 105(11) : 42-48.
- นิพนธ์ ไทยพานิช. (2532). เทคนิคการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์. (2526). แบบอิงเกณฑ์การทดสอบ:แนวและวิธีการ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประดินันท์ อุปรมัย. (2532). จิตวิทยาเกี่ยวกับผู้สอนในระบบการเรียนการสอน. เอกสารการสอน ชุติวิชาวิทยาการสอน. หน่วยที่ 1-7 (7) 139-194.
- ประเทือง ภิรมย์รักษ์. (2532, กันยายน). เทคนิคการสังเกตการสอนในชั้นเรียน. สารพัฒนา หลักสูตร. 7(89) : 60-63.
- พนัส หันนาคินทร์. (2512). หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2539). พุทธธรรมกับปรัชญาการศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรเพ็ญ สุวรรณเดชา. (2532, สิงหาคม – 2533, มีนาคม). ปฏิสัมพันธ์ทางวาทะกับการเรียนการสอน. วารสารศึกษาศาสตร์. : 13-16.
- พลพงศ์ สุขสว่าง. (2545). ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความสามารถของครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ:การวิเคราะห์กลุ่มแฟงของครูในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร.
- วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ไพฑูรย์ สินดารัตน์. (2525). “พฤติกรรมการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา,” ในเอกสารการสอน ชุติวิชาการศึกษาภาษาไทย. หน่วยที่ 1-8. กรุงเทพฯ : ฝ่ายการพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ภาณุวัฒน์ จุลโสด. (2534). การศึกษาการนิเทศภายในโดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียนของ
ผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.
(บริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รังรอง สมมิตร. (2547). ผลการพัฒนาทักษะการสังเกตและจดบันทึกของครูปฐมวัยโดยใช้การนิเทศ
แบบไตร่ตรองสารนิทัศน์. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เริงลักษณ์ โรจน์พันธ์. (2529). เทคนิคการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วรพงษ์ สุกตะโชติ. (2542). การศึกษาพฤติกรรมการสอนวิชาภาษาอังกฤษของครูผู้สอนภาษา
อังกฤษ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองขอนแก่น.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- วัฒนาพร ระเบียบทุกข์. (2541). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ :
ต้นอ้อ 1999.
- วัฒนาพร ระเบียบทุกข์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ :
บริษัท สุวีริยาสาส์น.
- วิชากร, กรม. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์องค์การรังสิตสินค้าและผลิตภัณฑ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2542). พลังการเรียนรู้ในกระบวนการทัศน์ใหม่. กรุงเทพฯ : SR Printing
Limited Partnesgip.
- ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี. (2541). รายงานการวิจัยประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริประภา พินิตตานนท์. (2546). การศึกษาพฤติกรรมของครูในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กรณีศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีอยุธยา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.
ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.

- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2543). *การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการประชุมปฏิบัติการนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคใหม่ ครั้งที่ 2*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2548). *การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัจด์ อุทรานันท์. (2529). *การนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม.
- สมบูรณ์ ชิตพงศ์. (2544). *การจัดและประเมินด้านคุณธรรมจริยธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมสรร วงษ์อยู่น้อย. (2518). *พฤติกรรมการสอนด้านการบรรยาย*. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สามัญศึกษา, กรม. (2545). *นโยบายกรมสามัญศึกษา ปีงบประมาณ 2545*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ประชาชน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2534). *คู่มือประเมินพัฒนาการเด็กระดับอนุบาล ชั้นปีที่ 1-3*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2549). *รายงานการสังเคราะห์ผลการติดตามและประเมินการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา นับตั้งแต่ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ถึงสิ้นสุดปีงบประมาณ 2548*. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). *สำนักงานโครงการพิเศษเพื่อการปฏิรูปการฝึกหัดครูพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา. โครงการครูแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : เซเว่นพรินติ้งกรุ๊ปจำกัด.
- สุชาติ ผุดผ่อง. (2520). *พฤติกรรมการสอนด้านการอภิปรายและด้านการถามตอบของครูผู้สอน การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ*. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ. (2548, กรกฎาคม – กันยายน). *แนวความคิดทางธุรกิจศึกษา*. วารสารวิชาการ. 8(3) : 25-28.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2527) *เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1-7*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2549). *การวิจัยและการประเมินผลการศึกษาผู้ใหญ่*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุวิษ แยมเพื่อน. (2545). *การสังเกตพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาบริหารธุรกิจในสถาบัน เทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุข จักรวรรดิ*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวิทย์ คำมูล. (2543). *เรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ : ดวงกมล.
- สุนน อมรวิวัฒน์ และ สมพงษ์ จิตระดับ. (2530). *สาระและกิจกรรมการสอนวิชาหลักสูตรและการสอนระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2542). *การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อภิชาติ พรหมพันธ์. (2546). *ความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- อัญชลี ไสยวรรณ. (2540). *แนวคิดและกิจกรรมในการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน* 2540. *ครูสารเทพสตรี*. 1(1) : 82-88
- อารี พันธุ์ณี. (2542). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : บริษัทเลิฟแอนด์ลิฟเพรส จำกัด.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2546). *หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- Bertelsen, Cyntia diane. (1999, February). *The Nature of Teaching and Literacy Learning of Primary Special. Education children within an Inclusive Child – Centered environment : A Qualitative case study*, “Dissertation Abstracts. 59(08) : 2858-A
- Borich. G.D. (1994). *Observation Skills for Effective Teaching*. New York : Macmillan Publishing.
- Nattiv, Amalya. (1986, December). *The Effects of Co-operative Learning Instructional STRATEGIES on Academic Achievement Among Sixth-Grade Social Studies (Groups, Teams)*. 28(2) : 44

Nilsen,B.A. (2000). *Week by Week Plans for Observing and Recording Young Children*.

New York : Delmar Publisher.

Ryan, Sharon Kaye. (1999, April). *Freedom to Choose ; A Post – Structural Study of Child – Centered pedagogy in a kindergarten classroom (Urban Education, Minority students)*. Dissertation abstracts. 59(10) : 3731-A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความร่วมมือ

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสังเกต

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

นายบัณฑิต พัดเย็น

ผู้อำนวยการโรงเรียนพญาไท
โรงเรียนพญาไท

นางณัฐศา พรหมเลิศ

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
โรงเรียนพญาไท

ดร.ศศิธร เขียวกอ

หัวหน้างานวิชาการโรงเรียน
โรงเรียนพญาไท

ภาคผนวก ค

ตารางการสังเกตพฤติกรรมการสอน
รายชื่อผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม

ตาราง 14 กำหนดการการสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร

ลำดับที่	ครูผู้สอน	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		หมายเหตุ
		วัน เดือน ปี	เวลาเรียน	วัน เดือน ปี	เวลาเรียน	
1	นางสุวภรณ์ สิริกุลสิงห์	18 มิ.ย. 2550	9.00-9.45 น.	2 ก.ค. 2550	9.00-9.45 น.	งานอาชีพฯ
2	นางสาวศรีสมร เพ็ญไพบูลย์	19 มิ.ย. 2550	12.50-13.35 น.	3 ก.ค. 2550	12.50-13.35 น.	คอมพิวเตอร์
3	นางดวงเดือน เงินบาท	20 มิ.ย. 2550	8.20-9.05 น.	4 ก.ค. 2550	8.20-9.05 น.	งานอาชีพฯ
4	นายชัยณพงศ์ พรวนตันไทร	21 มิ.ย. 2550	8.20-9.05 น.	5 ก.ค. 2550	8.20-9.05 น.	คอมพิวเตอร์
5	นายอานนท์ ทองคง	21 มิ.ย. 2550	13.40-14.25 น.	5 ก.ค. 2550	13.40-14.25 น.	คอมพิวเตอร์
6	นางสาวมณฑาทิพย์ คำพลอยดี	22 มิ.ย. 2550	13.40-14.25 น.	6 ก.ค. 2550	13.40-14.25 น.	งานอาชีพฯ
7	นางสาวไฉไล บุญมาก	22 มิ.ย. 2550	9.00-9.45 น.	6 ก.ค. 2550	9.00-9.45 น.	งานอาชีพฯ
8	นางเตือนใจ วสเกษม	25 มิ.ย. 2550	8.20-9.05 น.	9 ก.ค. 2550	8.20-9.05 น.	คอมพิวเตอร์
9	นางสายพิน เพ็ชรอินทร์	26 มิ.ย. 2550	12.50-13.35 น.	10 ก.ค. 2550	12.50-13.35 น.	งานอาชีพฯ
10	นางวนิดา รักวิชัย	27 มิ.ย. 2550	10.10-10.55 น.	11 ก.ค. 2550	10.10-10.55 น.	คอมพิวเตอร์
11	นายนิวัติ บุญมานันท์	28 มิ.ย. 2550	13.40-14.25 น.	12 ก.ค. 2550	13.40-14.25 น.	คอมพิวเตอร์
12	นายกิตติศักดิ์ กาญจนครุฑ	29 มิ.ย. 2550	11.00-11.45 น.	13 ก.ค. 2550	11.00-11.45 น.	คอมพิวเตอร์

ตาราง 15 รายชื่อผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มย่อย วันที่ 21 สิงหาคม 2550 เวลา 11.30-12.30 น.

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	หน้าที่
1	นางเตือนใจ วสเกษม	ประธาน
2	นางสาวศรีสมร เพ็ญไพบูลย์	กรรมการ
3	นายกิตติศักดิ์ กาญจนครุฑ	กรรมการ
4	นางวนิดา รักวิชัย	กรรมการ
5	นายชิษณุพงศ์ พรวนตันไทร	กรรมการ
6	นายอานนท์ ทองคง	กรรมการ
7	นางสาวมณฑาทิพย์ คำพลอยดี	กรรมการ
8	นางสาวธัญญรัตน์ ลุนานัต	เลขานุการ

ภาคผนวก ง

แบบสังเกต

การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นแบบสังเกต

ตารางคะแนนที่ไม่ปฏิบัติตามพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แบบสังเกต

เรื่อง การสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 แบบสังเกตเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย จำแนกตาม อายุ
ประสบการณ์การสอน คุณวุฒิทางการศึกษา และระดับช่วงชั้นที่สอน
คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย 3 ลงใน μ หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. อายุ
 - μ ต่ำกว่า 40 ปี
 - μ 40 ปีขึ้นไป
2. ประสบการณ์การสอน
 - μ ต่ำกว่า 6 ปี
 - μ 6 ปีขึ้นไป
3. คุณวุฒิทางการศึกษา
 - μ ปริญญาตรี
 - μ ปริญญาโท
4. ระดับช่วงชั้นที่สอน
 - μ ช่วงชั้นที่ 1
 - μ ช่วงชั้นที่ 2

ตอนที่ 2 แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอน

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนพญาไท

กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง พิจารณาพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ตามรายการด้านซ้ายมือว่า ปรากฏ หรือไม่ปรากฏ ในเวลา 45 นาที

ข้อที่	พฤติกรรมของครู	ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
	ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์		
1.	ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่จะเรียนรู้		
2.	จัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม		
3.	ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง		
4.	ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดแก้ไขปัญหาได้		
5.	ใช้เทคนิคการตั้งคำถามปลายเปิด		
6.	ใช้เทคนิคการพุดยั่วเพื่อให้ผู้เรียนตอบและแสดงความคิดเห็น		
	ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม		
7.	ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม		
8.	มอบหมายหน้าที่และภาระงานให้ผู้เรียนมีส่วนรับผิดชอบ		
9.	ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย		
10.	ให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากเพื่อนและกลุ่มในขณะที่เรียน		
11.	ฝึกให้ผู้เรียนยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล		
12.	สอนให้ผู้เรียนเคารพสิทธิและหน้าที่ซึ่งกันและกัน		
	ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม		
13.	ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการตรงต่อเวลา		
14.	ฝึกให้ผู้เรียนมีวินัยในการเข้าแถว		

15.	ชี้แจงเกี่ยวกับข้อตกลง กฎระเบียบ อย่างสม่ำเสมอ		
ข้อที่	พฤติกรรมของครู	ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
16.	สอนให้ผู้เรียนมีสัมมาคารวะกับครู-อาจารย์และบุคคลอื่น		
17.	อบรมและให้คำแนะนำเมื่อผู้เรียนประพฤติตนไม่เหมาะสม		
18.	ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคุณค่าการใช้ทรัพย์สินส่วนรวม		
19.	สอนให้ผู้เรียนรู้จักการเสียสละเพื่อส่วนรวม		
20.	สอนให้ผู้เรียนช่วยเหลือเพื่อนร่วมชั้นเรียนและผู้อื่น		
21.	สอนให้ผู้เรียนซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น		
	ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน		
22.	พักทักทายและสร้างความคุ้นเคยในการเรียนรู้กับผู้เรียนก่อนการปฏิบัติการสอน		
23.	สร้างบรรยากาศความกระตือรือร้นในการเรียน		
24.	จัดให้มีกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน		
25.	ยกย่องชมเชยผู้เรียนที่ปฏิบัติตัวดี		
26.	มีเทคนิคในการพูดให้ผู้เรียนเกิดอารมณ์ขัน		
27.	มีความเป็นมิตร และห่วงใยในตัวผู้เรียน		
28.	สอบถามความก้าวหน้าในงานที่มอบหมายพร้อมทั้งให้คำแนะนำและตรวจงาน		
29.	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและซักถามความเข้าใจในระหว่างเรียน		
30.	ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของครูผู้สอน		

ตอนที่ 3 แบบการสัมภาษณ์มีโครงสร้างเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างนี้ ใช้สำหรับการสัมภาษณ์ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้
การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ข้อมูลทั่วไป

1. สถานที่ในการสัมภาษณ์.....
2. วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์
3. ช่วงเวลาที่สัมภาษณ์
4. กิจกรรมที่สัมภาษณ์ พฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

รายการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

1. การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญควรจัดการเรียน
การสอนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่มอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3. การสอนให้มีวินัยและจริยธรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ท่านมีแนวทางการดำเนินการสอนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. การมีปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนที่ดีโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญครูผู้สอนควรปฏิบัติอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์

ตาราง 16 วิธีการหาค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่างๆ

ประเภทคุณลักษณะ	คนที่ 1	คนที่ 2	%คนที่ 1	%คนที่ 2	%ผลต่าง
1	5	5	20.00	20.83	-0.83
2	5	5	20.00	20.83	-0.83
3	7	7	28.00	29.17	-1.16
4	8	7	32.00	29.17	2.84
รวม	25	24	100	100	0.02

$$\text{Reliability} = \frac{Po - Pe}{1.00 - Pe}$$

$$Po = 0.9998$$

$$Pe = 0.18748889$$

$$\text{Reliability} = \frac{Po - Pe}{1.00 - Pe}$$

$$= \frac{0.9998 - 0.18748887}{1.00 - 0.18748887}$$

$$\text{Reliability} = 0.9997$$

ตาราง 17 วิธีการหาค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่างๆ ที่คิดจากรอยคะแนน

ประเภทคุณลักษณะ	คนที่ 1	คนที่ 2	%คนที่ 1	%คนที่ 2	%ผลต่าง
1	7	8	1.23	1.42	-0.19
2	23	20	4.05	3.54	0.51
3	23	21	4.05	3.72	0.33
4	23	22	4.05	3.89	0.16
5	24	24	4.23	4.25	-0.02
6	24	24	4.23	4.25	-0.02
7	13	14	2.29	2.48	-0.19
8	23	21	4.05	3.72	0.33
9	19	18	3.35	3.19	0.16
10	20	19	3.52	3.36	0.16
11	24	22	4.23	3.89	0.34
12	12	18	2.11	3.19	-1.08
13	24	24	4.23	4.25	-0.02
14	20	21	3.52	3.72	-0.02
15	5	4	0.88	0.71	0.17
16	23	21	4.05	3.72	0.33
17	23	22	4.05	3.89	0.16
18	8	9	1.41	1.59	-0.18
19	17	20	2.99	3.54	-0.55
20	21	20	3.70	3.54	0.16
21	15	16	2.64	2.83	-0.19
22	23	24	4.05	4.25	-0.20
23	24	24	4.23	4.25	-0.02
24	23	21	4.05	3.72	0.33
25	24	23	4.23	4.07	0.16

ตาราง 17 (ต่อ)

ประเภทคุณลักษณะ	คนที่ 1	คนที่ 2	%คนที่ 1	%คนที่ 2	%ผลต่าง
26	12	12	2.11	2.12	-0.01
27	23	24	4.05	4.25	-0.20
28	22	19	3.87	3.36	0.51
29	23	23	3.52	4.07	-0.55
30	6	7	1.06	1.24	-0.18
รวม	568	565	100	100	0.01

$$\text{Reliability} = \frac{Po - Pe}{1.00 - Pe}$$

$$Po = 0.9999$$

$$Pe = 0.00359554$$

$$\text{Reliability} = \frac{Po - Pe}{1.00 - Pe}$$

$$= \frac{0.9999 - 0.00359554}{1.00 - 0.00359554}$$

$$\text{Reliability} = 0.9998$$

ตาราง 18 ผลรวมคะแนนของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่ไม่ปฏิบัติ
ตามพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

พฤติกรรมการสอนของครูที่ไม่ปฏิบัติ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	รวม
ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์			
1. ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหา สาระและกิจกรรมที่จะเรียนรู้	6	5	9
2. จัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกในทางที่ถูกต้องและ เหมาะสม	-	1	1
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง	-	1	1
รวม	6	7	11
ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม			
1. ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม	4	3	7
2. มอบหมายหน้าที่และภาระงานให้ผู้เรียนมีส่วนรับผิดชอบ	-	1	1
3. ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย	1	1	2
4. ให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากเพื่อนและกลุ่ม ในขณะเรียน	2	2	4
5. ฝึกให้ผู้เรียนยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล	-	1	1
6. สอนให้ผู้เรียนเคารพสิทธิและหน้าที่ซึ่งกันและกัน	2	2	4
รวม	9	10	19
ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม			
1. ฝึกให้ผู้เรียนมีวินัยในการเข้าแถว	1	1	2
2. ชี้แจงเกี่ยวกับข้อตกลง กฎระเบียบ อย่างสม่ำเสมอ	8	9	16
3. อบรมและให้คำแนะนำเมื่อผู้เรียนประพฤติตนไม่เหมาะสม	-	1	1

ตาราง 18 (ต่อ)

พฤติกรรมการสอนของครูที่ไม่ปฏิบัติ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	รวม
4. ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคุณค่าการใช้ทรัพย์สินส่วนรวม	5	5	10
5. สอนให้ผู้เรียนรู้จักการเสียสละเพื่อส่วนรวม	1	1	2
6. สอนให้ผู้เรียนช่วยเหลือเพื่อนร่วมชั้นเรียนและผู้อื่น	1	1	2
7. สอนให้ผู้เรียนซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น	2	2	4
รวม	18	19	37
ด้านการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน			
1. มีเทคนิคในการพูดให้ผู้เรียนเกิดอารมณ์ขัน	3	4	7
2. มีความเป็นมิตร และห่วงใยในตัวผู้เรียน	-	2	2
3. สอบถามความก้าวหน้าในงานที่มอบหมายพร้อมทั้งให้	-	2	2
คำแนะนำและตรวจงาน			
4. ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของครูผู้สอน	8	7	15
รวม	11	15	26

NPar Tests

Mann-Whitney Test

Ranks

၀၇၅	N	Mean Rank	Sum of Ranks
PART1 less than 43	6	6.50	39.00
more than 43	6	6.50	39.00
Total	12		
PART2 less than 43	6	5.08	30.50
more than 43	6	7.92	47.50
Total	12		
PART3 less than 43	6	5.00	30.00
more than 43	6	8.00	48.00
Total	12		
PART4 less than 43	6	5.83	35.00
more than 43	6	7.17	43.00
Total	12		
TOTAL less than 43	6	5.17	31.00
more than 43	6	7.83	47.00
Total	12		

Test Statistics^b

	PART1	PART2	PART3	PART4	TOTAL
Mann-Whitney U	18.000	9.500	9.000	14.000	10.000
Wilcoxon W	39.000	30.500	30.000	35.000	31.000
Z	.000	-1.450	-1.506	-.682	-1.286
Asymp. Sig. (2-tailed)	1.000	.147	.132	.495	.199
Exact Sig. [2*(1-tailed	1.000 ^a	.180 ^a	.180 ^a	.589 ^a	.240 ^a

a. Not corrected for ties.

b. Grouping Variable: ၀၇၅

NPar Tests**Mann-Whitney Test****Ranks**

ประสบการณ์		N	Mean Rank	Sum of Ranks
PART1	less than 6	5	6.10	30.50
	more than 6	7	6.79	47.50
	Total	12		
PART2	less than 6	5	5.70	28.50
	more than 6	7	7.07	49.50
	Total	12		
PART3	less than 6	5	4.90	24.50
	more than 6	7	7.64	53.50
	Total	12		
PART4	less than 6	5	6.40	32.00
	more than 6	7	6.57	46.00
	Total	12		
TOTAL	less than 6	5	5.70	28.50
	more than 6	7	7.07	49.50
	Total	12		

Test Statistics^b

	PART1	PART2	PART3	PART4	TOTAL
Mann-Whitney U	15.500	13.500	9.500	17.000	13.500
Wilcoxon W	30.500	28.500	24.500	32.000	28.500
Z	-.396	-.692	-1.357	-.087	-.652
Asymp. Sig. (2-tail)	.692	.489	.175	.931	.514
Exact Sig. [2*(1-tail)]	.755 ^a	.530 ^a	.202 ^a	1.000 ^a	.530 ^a

a. Not corrected for ties.

b. Grouping Variable: ประสบการณ์

NPar Tests**Mann-Whitney Test****Ranks**

	ក្រុមរៀន	N	Mean Rank	Sum of Ranks
PART1	bachelor	7	5.93	41.50
	master	5	7.30	36.50
	Total	12		
PART2	bachelor	7	5.14	36.00
	master	5	8.40	42.00
	Total	12		
PART3	bachelor	7	5.64	39.50
	master	5	7.70	38.50
	Total	12		
PART4	bachelor	7	6.07	42.50
	master	5	7.10	35.50
	Total	12		
TOTAL	bachelor	7	5.36	37.50
	master	5	8.10	40.50
	Total	12		

Test Statistics^b

	PART1	PART2	PART3	PART4	TOTAL
Mann-Whitney U	13.500	8.000	11.500	14.500	9.500
Wilcoxon W	41.500	36.000	39.500	42.500	37.500
Z	-.793	-1.644	-1.018	-.519	-1.304
Asymp. Sig. (2-tail)	.428	.100	.309	.604	.192
Exact Sig. [2*(1-ta	.530 ^a	.149 ^a	.343 ^a	.639 ^a	.202 ^a

a.Not corrected for ties.

b.Grouping Variable: ក្រុមរៀន

NPar Tests

Mann-Whitney Test

Ranks

ระดับช่วงชั้น ^y		N	Mean Rank	Sum of Ranks
PART1	level 1	6	6.50	39.00
	level 2	6	6.50	39.00
	Total	12		
PART2	level 1	6	4.50	27.00
	level 2	6	8.50	51.00
	Total	12		
PART3	level 1	6	6.83	41.00
	level 2	6	6.17	37.00
	Total	12		
PART4	level 1	6	5.83	35.00
	level 2	6	7.17	43.00
	Total	12		
TOTAL	level 1	6	5.50	33.00
	level 2	6	7.50	45.00
	Total	12		

Test Statistics^b

	PART1	PART2	PART3	PART4	TOTAL
Mann-Whitney U	18.000	6.000	16.000	14.000	12.000
Wilcoxon W	39.000	27.000	37.000	35.000	33.000
Z	.000	-2.047	-.335	-.682	-.964
Asymp. Sig. (2-tailed)	1.000	.041	.738	.495	.335
Exact Sig. [2*(1-tailed S	1.000 ^a	.065 ^a	.818 ^a	.589 ^a	.394 ^a

a. Not corrected for ties.

b. Grouping Variable: ระดับช่วงชั้น^y

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ – สกุล	นางสาวธัญญรัตน์ ลุนนัต
วันเดือนปีเกิด	5 ธันวาคม 2520
ภูมิลำเนาเกิด	จังหวัดอุบลราชธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	19/200 ซอยจุลดิศ ถนนเพชรบุรี แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400
ตำแหน่งปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่บัญชีสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนพญาไท
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนพญาไท 306 ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2545	ระดับปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอก คอมพิวเตอร์ธุรกิจ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
พ.ศ. 2550	ระดับปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ